

JUBMES BANKA A.D., BEOGRAD

**Finansijski izveštaji
31. decembar 2008. godine i
Izveštaj nezavisnog revizora**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1 - 2
Bilans uspeha	3
Bilans stanja	4
Izveštaj o promenama na kapitalu	5
Izveštaj o tokovima gotovine	6
Napomene uz finansijske izveštaje	7 - 71

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Upravnom odboru i akcionarima Jubmes banke A.D., Beograd

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja (strana 3 do 71) Jubmes banke A.D., Beograd (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2008. godine i odgovarajući bilans uspeha, izveštaj o promenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske izveštaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srbije i propisima Narodne banke Srbije koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izveštaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usled kriminalne radnje ili greške; odabir i primenu odgovarajućih računovodstvenih politika, kao i korišćenje najboljih mogućih računovodstvenih procena.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izveštajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srbije. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da finansijski izveštaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i informacijama obelodanjenim u finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na prosuđivanju revizora, uključujući procenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i objektivnu prezentaciju finansijskih izveštaja, u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola pravnog lica. Revizija, takođe, uključuje ocenu primenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnih procena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocenu opšte prezentacije finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

(nastavlja se)

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Upravnom odboru i akcionarima Jubmes banke A.D., Beograd (nastavak)

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izveštaji istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, prikazuju finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2008. godine, kao i rezultate njenog poslovanja, promene na kapitalu i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srbije, propisima Narodne banke Srbije koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka i osnovama za sastavljanje finansijskih izveštaja obelodanjenim u napomeni 2 uz finansijske izveštaje.

Beograd, 28. februar 2009. godine

Nada Sudić
Ovlašćeni revizor

BILANS USPEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine

(U hiljadama dinara)

	Napomene	2008.	2007.
Prihodi od kamata	6	716,777	399,451
Rashodi od kamata	6	(74,162)	(45,990)
Dobitak po osnovu kamata		<u>642,615</u>	<u>353,461</u>
Prihodi od naknada i provizija	7	73,187	85,791
Rashodi od naknada i provizija	8	(11,643)	(11,671)
Dobitak po osnovu naknada i provizija		<u>61,544</u>	<u>74,120</u>
Neto dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha		833	3,526
Neto (gubitak)/dobitak po osnovu prodaje hartija od vrednosti koje su raspoložive za prodaju	9	(1,408)	183,156
Neto prihodi od kursnih razlika	10	30,691	12,715
Prihodi od dividendi i učešća		8,322	520
Ostali poslovni prihodi		7,526	7,147
Neto prihodi po osnovu indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	11	1,546,185	267,816
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	12	(410,797)	(326,526)
Troškovi amortizacije		(29,763)	(28,890)
Operativni i ostali poslovni rashodi	13	(181,398)	(161,548)
Neto (rashodi)/prihodi od promene vrednosti imovine i obaveza	14,15	<u>(203,455)</u>	<u>166,567</u>
DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA		1,470,895	552,064
Porez na dobit	16		
- Tekući porez		(177,173)	(53,565)
- Odloženi poreski prihod		869	735
NETO DOBIT		<u><u>1,294,591</u></u>	<u><u>499,234</u></u>
Osnovna zarada po akciji (u dinarima)		<u>8,848</u>	<u>4,401</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Ovi finansijski izveštaji su usvojeni od strane Izvršnog odbora Jubmes banke A.D., Beograd na dan 5. februara 2009. godine:

Milan Stefanović
Predsednik Izvršnog odbora

Slobodan Lečić
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

Stojan Medaković
Rukovodilac računovodstva

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2008. godine
(U hiljadama dinara)

	<u>Napomene</u>	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
AKTIVA			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	17	410,323	111,671
Opozivi depoziti i krediti	18	2,788,233	1,951,869
Potraživanja po osnovu kamata, naknada, prodaje, promene fer vrednosti derivata i druga potraživanja	19	29,946	19,792
Dati krediti i depoziti	20	2,149,422	1,517,998
Hartije od vrednosti (bez sopstvenih akcija)	21	418,600	625,898
Udeli (učešća)	22	71,747	44,803
Ostali plasmani	23	649,503	417,892
Nematerijalna ulaganja	24	4,528	6,580
Osnovna sredstva i investicione nekretnine	24	475,270	409,845
Ostala sredstva	25	24,469	15,794
Ukupno aktiva		<u><u>7,022,041</u></u>	<u><u>5,122,142</u></u>
PASIVA			
Transakcioni depoziti	26	692,368	764,844
Ostali depoziti	27	1,457,865	935,770
Primljeni krediti		272	-
Obaveze po osnovu kamata, naknada i promene vrednosti derivata		1,333	880
Rezervisanja	28	81,965	79,878
Obaveze za poreze		3,024	-
Obaveze iz dobitka	29	187,349	40,344
Odložene poreske obaveze	16	13,369	25,261
Ostale obaveze	30	435,558	290,545
Ukupno obaveze		<u><u>2,873,103</u></u>	<u><u>2,137,522</u></u>
KAPITAL			
Akcijski i ostali kapital	31	1,570,532	1,290,421
Rezerve		1,315,547	918,717
Revalorizacione rezerve po osnovu osnovnih sredstava		198,479	198,479
Nerealizovani (gubici)/dobici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		(62,602)	35,829
Dobitak		1,126,982	541,174
Ukupno kapital		<u><u>4,148,938</u></u>	<u><u>2,984,620</u></u>
Ukupno pasiva		<u><u>7,022,041</u></u>	<u><u>5,122,142</u></u>
VANBILANSNE POZICIJE	32	<u><u>9,294,923</u></u>	<u><u>7,933,336</u></u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine
(U hiljadama dinara)

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
AKCIJSKI KAPITAL		
Stanje na početku godine	1,247,764	998,213
Raspodela akcija iz dobitka	309,423	249,551
Stanje na kraju godine	<u>1,557,187</u>	<u>1,247,764</u>
SOPSTVENE AKCIJE		
Otkup sopstvenih akcija	(7,191)	-
Stanje na kraju godine	<u>(7,191)</u>	<u>-</u>
EMISIONA PREMIJA		
Stanje na početku godine	22,121	22,121
Otkup sopstvenih akcija	(22,121)	-
Stanje na kraju godine	<u>-</u>	<u>22,121</u>
OSTALI KAPITAL		
Stanje na početku godine	20,536	20,536
Stanje na kraju godine	<u>20,536</u>	<u>20,536</u>
OSTALE REZERVE IZ DOBITI		
Stanje na početku godine	534,346	534,346
Stanje na kraju godine	<u>534,346</u>	<u>534,346</u>
REZERVE IZ DOBITI ZA POTENCIJALNE GUBITKE		
Stanje na početku godine	384,371	208,855
Ukidanje rezerve za potencijalne gubitke	-	(84,476)
Izdvajanje iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnim i vanbilansnim pozicijama	396,830	259,992
Stanje na kraju godine	<u>781,201</u>	<u>384,371</u>
REVALORIZACIONE REZERVE PO OSNOVU OSNOVNIH SREDSTAVA		
Stanje na početku godine	198,479	198,479
Stanje na kraju godine	<u>198,479</u>	<u>198,479</u>
NEREALIZOVANI (GUBICI)/DOBITI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI RASPOLOŽIVIH ZA PRODAJU		
Stanje na početku godine	35,829	25,921
Efekat promene tržišne vrednosti hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	(109,454)	19,952
Efekat promene odloženih poreskih obaveza	11,023	(780)
Efekat ukidanja revalorizacioih rezervi po osnovu prodaje hartije od vrednosti raspoloživih za prodaju	-	(9,264)
Stanje na kraju godine	<u>(62,602)</u>	<u>35,829</u>
DOBITAK		
Stanje na početku godine	541,174	502,008
Korekcija početnog stanja	-	(35,000)
Ukidanje rezerve za potencijalne gubitke	-	84,475
Raspodela dobiti prenosom u akcijski kapital	(309,423)	(249,551)
Izdvajanje iz dobiti u rezerve za procenjene gubitke po bilansnim i vanbilansnim pozicijama	(396,830)	(259,992)
Isplata dividendi	(2,518)	-
Ostalo	(12)	-
Dobitak tekuće godine	<u>1,294,591</u>	<u>499,234</u>
Stanje na kraju godine	<u>1,126,982</u>	<u>541,174</u>
UKUPNO KAPITAL	<u>4,148,938</u>	<u>2,984,620</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine
(U hiljadama dinara)

	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	775,986	528,096
Prilivi kamata	675,235	247,530
Prilivi naknada	90,214	86,144
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	9,290	193,902
Prilivi od dividendi i učešća u dobitku	1,247	520
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>(575,722)</u>	<u>(503,061)</u>
Odlivi po osnovu kamata	(68,534)	(42,378)
Odlivi po osnovu naknada	(14,549)	(11,671)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	(316,181)	(295,513)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i ostalih dažbina na teret prihoda	(87,251)	(48,837)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(89,207)	(104,662)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja u plasmanima i depozitima	<u>200,264</u>	<u>25,035</u>
Smanjenje plasmana i povećanje uzetih depozita		
Smanjenje HoV po fer vrednosti kroz bilans uspeha, plasmana kojima se trguje i kratkoročnih HoV koje se drže do dospeća	20,530	214,956
Povećanje depozita od banaka i komitenata	422,413	44,610
Povećanje plasmana i smanjenje uzetih depozita		
Povećanje kredita i plasmana bankama i komitentima	<u>(139,368)</u>	<u>(668,019)</u>
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	<u>503,839</u>	<u>(383,418)</u>
Plaćeni porez na dobit	(57,131)	(83,445)
Isplaćene dividende	<u>(32,645)</u>	<u>(28,000)</u>
Neto priliv (odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti nakon poreza na dobit	<u>414,063</u>	<u>(494,863)</u>
Neto odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	(97,870)	(50,359)
Priliv od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	545	-
Odlivi od kupovine učešća i udela	<u>(46,958)</u>	<u>-</u>
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	<u>(144,283)</u>	<u>(50,359)</u>
(Odlivi)/Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi po osnovu dugoročnih kredita i subordiniranih obaveza	-	416,957
Odlivi po osnovu otkupa sopstvenih akcija	<u>(7,191)</u>	<u>-</u>
Neto (odliv)/priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	<u>(7,191)</u>	<u>416,957</u>
Svega neto prilivi gotovine	1,219,474	1,204,619
Svega neto odlivi gotovine	<u>(956,885)</u>	<u>(1,332,884)</u>
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine	<u>262,589</u>	<u>(128,265)</u>
Gotovina na početku godine	111,671	232,872
Pozitivne kursne razlike, neto	<u>36,063</u>	<u>7,064</u>
Gotovina na kraju godine	<u>410,323</u>	<u>111,671</u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

JUBMES banka a.d. Beograd (u daljem tekstu "Banka") osnovana je 26. juna 1979. godine, u skladu sa posebnim saveznim zakonom kao specijalizovana banka za finansiranje i osiguranje izvoznih poslova kojima se podstiče i unapređuje dugoročna ekonomska i finansijska saradnja domaćih preduzeća, kada je i upisana u sudski registar Privrednog suda u Beogradu.

Banka je po posebnom zakonu poslovala do 1997. godine kada je donet Zakon o prestanku važenja Zakona o Jugoslovenskoj banci za međunarodnu ekonomsku saradnju ("Sl. list SRJ" br. 29/97). Ovim zakonom Banka je bila dužna da izvrši usaglašavanje organizacije i poslovanja sa zakonom kojim se uređuje organizacija i poslovanje banaka i drugih finansijskih organizacija. U postupku usaglašavanja organizacije i poslovanja sa Zakonom o bankama i drugim finansijskim organizacijama i pratećim odlukama, osnivači Banke su 15. septembra 1997. godine zaključili Ugovor o osnivanju, a Skupština Banke je donela Statut i druga relevantna akta potrebna za rad Banke. Banka je počela da posluje u skladu sa propisima koji se primenjuju za komercijalne banke od 1. jula 1998. godine.

Banka je registrovana u Republici Srbiji za obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i u skladu sa Zakonom o bankama, dužna je da posluje na principima likvidnosti, sigurnosti plasmana i rentabilnosti, radi ostvarivanja dobiti.

Osnovne aktivnosti Banke su obavljanje platnog prometa u zemlji i inostranstvu, kreditni poslovi, depozitni poslovi i poslovi kupoprodaje deviza. Ostale aktivnosti obuhvataju poslove izdavanja garancija, otvaranja akreditiva i ostale bankarske poslove.

U skladu sa Zakonom o bankama ("Službeni glasnik RS", br. 107/2005), Skupština Banke je u 2006. usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju i usvojila novi Statut. Ovim izmenama i dopunama promenjen je naziv banke. Pun naziv Jugoslovenska banka za međunarodnu ekonomsku saradnju a.d. je izmenjen i sada glasi: JUBMES banka a.d. Beograd. Za usvajanje navedenih akata i izmena Banka je dobila prethodnu saglasnost Narodne banke Srbije.

Banka je na dan 31. decembra 2008. godine zapošljavala 116 radnika (31. decembra 2007. godine 115 zaposlenih). Sedište Banke je u ulici Bulevar Zorana Đinđića 121 u Beogradu. Poreski identifikacioni broj Banke je 100001829.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja

Na osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik RS" br. 46 od 2. juna 2006. godine), pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa zakonskom i profesionalnom regulativom, koja podrazumeva Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), odnosno Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), kao i tumačenja koja su sastavni deo standarda.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije (broj 011-00-738-2003-01, od 30. decembra 2003. godine) utvrđeni su i objavljeni Okvir i MRS koji su bili u primeni na dan 31. decembra 2002. godine i na kome se zasnivaju i prethodni i novi Zakon o računovodstvu i reviziji iz 2006. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)**2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja (nastavak)**

Promene u MRS, kao i novi MSFI i odgovarajuća tumačenja, izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde i Komiteta za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja, nakon napred navedenog datuma, su zvanično usvojeni Rešenjem, Ministra finansija Republike Srbije, o objavljivanju Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (br. 401-00-11/2008-16) i objavljeni u “Službenom glasniku RS” br. 16 od 12. februara 2008. godine.

Međutim, do datuma sastavljanja priloženih finansijskih izveštaja nisu bile prevedene sve promene u standardima i tumačenjima (naročito nakon prethodno pomenutog rešenja Ministarstva). Tumačenja koja su u primeni za računovodstvene periode koji počinju 1. januara 2008. godine i kasnije a koja nisu bila zvanično prevedena i usvojena od strane Ministarstva obelodanjena su u napomeni 2.2.

Pored toga, priloženi finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke i druge finansijske organizacije (“Službeni glasnik RS” br. 74/2008 i 3/2009), koji preuzima zakonom definisan potpun skup finansijskih izveštaja koji odstupa od onog definisanog u MRS 1 “Prikazivanje finansijskih izveštaja” i MRS 7 “Izveštaj o tokovima gotovine”, a uz to u pojedinim delovima, odstupa i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija predviđenih navedenim standardima.

2.2. Standardi i interpretacije koji su izdati ali koji nisu još uvek u primeni

Na dan objavljivanja ovih finansijskih izveštaja dole navedeni standardi, izmene standarda i interpretacije su bile izdate od strane Odbora i Komiteta ali nisu postale efektivne za računovodstveni period koji počinje na dan 1. januara 2008. godine i nisu bile usvojene, odnosno nisu bili prevedene i zvanično usvojene u Republici Srbiji.

- MRS 1 - Presentacija finansijskih izveštaja (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- MRS 23 - Troškovi zaduživanja (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- MSFI 8 - Poslovni segmenti (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- MSFI 3 - Poslovne kombinacije i MRS 27 - Konsolidovani i pojedinačni finansijski izveštaji (u primeni od 1. jula 2009. godine);
- Dopuna MSFI 2 - Plaćanje na bazi akcija - Uslovi sticanja prava i poništenja (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- Dopuna MRS 32 - Finansijski instrumenti: prezentacija i MRS 1 - Presentacija finansijskih izveštaja (u primeni od 1. januara 2009. godine)
- Dopuna MRS 39 - Finansijski instrumenti: priznavanje i merenje (u primeni od 1. jula 2009. godine);
- Dopuna MSFI 1 - Prva primena međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i MRS 27 - Konsolidovani i pojedinačni finansijski izveštaji (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- Poboljšani Međunarodni računovodstveni standardi 2008. (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- IFRIC 15 - Ugovori o izgradnji stambenih i poslovnih objekata (u primeni od 1. januara 2009. godine);
- Poboljšani MSFI 1 - Prava primena međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (u primeni od 1. jula 2009. godine);
- IFRIC 17 - Raspodela nemonetarnih sredstava vlasnicima (u primeni od 1. jula 2009).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

2.2. Standardi i interpretacije koji su izdate ali koji nisu još uvek u primeni (nastavak)

Pored toga na dan objavljivanja ovih finansijskih izveštaja sledeća tumačenja nisu zvanično bila usvojena od strane Ministarstva.

- IFRIC 13- Program lojalnosti klijentima (u primeni od 1. jula 2008. godine);
- IFRIC 14 - MRS 19 - Ograničenja definisanih primanja, minimalni zahtevi i njihova interakcija (u primeni od 1. januara 2008. godine);
- IFRIC 16 - Zaštita od rizika neto investicija u strano poslovanje (u primeni od 1. oktobra 2008. godine).

Ovi finansijski izveštaji uključuju samo potraživanja, obaveze, rezultate poslovanja, promene na kapitalu i novčane tokove Banke bez uključivanja zavisnih preduzeća. U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji ("Službeni list RS" br. 46 od 2. juna 2006. godine), Banka je u obavezi da sastavi i konsolidovane finansijske izveštaje i da iste dostavi Centru za bonitet Narodne banke Srbije do kraja aprila 2009. godine.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3 koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Republike Srbije.

Finansijski izveštaji Banke su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

2.3. Uporedni podaci

U cilju usaglašavanja sa prezentacijom podataka za tekući period izvršene su određene reklasifikacije podataka prezentovanih u finansijskim izveštajima za 2007. Godinu kao i ispravke grešaka iz prethodnih perioda kroz bilans uspeha za godinu koja se završila 31. decembra 2008 godine u skladu sa dozvoljenim alternativnim postupanjem važećeg standarda MRS 8.

2.4. Korišćenje procenjivanja

Prezentacija finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrednosti sredstava i obaveza kao i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda. Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi od kamata**

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostali rashode vezane za kamatonosnu aktivnu, odnosno kamatonosnu pasivnu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa, koji su definisani ugovorom između Banke i komitenta.

Za sve finansijske instrumente merene po amortizovanoj ceni i kamatonosne finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju, prihodi ili rashodi po osnovu kamata knjiženi su po ugovorenoj kamatnoj stopi, koja predstavlja stopu koja precizno diskontuje procenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vek finansijskog instrumenta ili, kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu, na neto knjigovodstvenu vrednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Naknada za odobravanje kredita, koja čini sastavni deo efektivne kamatne stope, posebno se evidentira u okviru prihoda od kamata.

Naknada za odobravanje kredita koje se obračunavaju i naplaćuju jednokratno unapred, razgraničavaju se na proporcionalnoj osnovi na period korišćenja kredita (Napomena 30). Proporcionalno razgraničavanje naknada se ne razlikuje materijalno od primene efektivnog prinosa.

Banka vrši suspenziju kamate umanjenjem prihoda po osnovu kamata preko računa u vanbilansnoj evidenciji, ukoliko se proceni da postoje problemi u naplati plasmana po kreditima. Suspendovana kamata se obračunava na sve dospele plasmane koji nisu naplaćeni u roku od 90 dana od datuma dospeća.

3.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni. Naknade i provizije prevashodno čine naknade za usluge platnog prometa, izdate garancije i druge bankarske usluge.

3.3. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata po osnovu valutne klauzule

Stavke uključene u finansijske izveštaje Banke odmeravaju se korišćenjem valute primarnog privrednog okruženja u kome Banka posluje (funkcionalna valuta). Kao što je izneto u Napomeni 2.1, finansijski izveštaji prikazani su u hiljadama dinara (RSD), koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Banke.

Sredstva i obaveze iskazani u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u dinare po srednjem kursu Narodne banke Srbije važećem na dan bilansa stanja (Napomena 42). Poslovne promene nastale u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promene. Kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspeha kao prihodi i rashodi.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.3. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata po osnovu valutne klauzule (nastavak)**

Sredstva u dinarima za koje je ugovorena zaštita od rizika primenom valutne klauzule, odnosno vezivanjem za kurs dinara u odnosu na EUR i USD na dan bilansa stanja, preračunati su u dinare po ugovorenom kursu utvrđenom na međubankarskom sastanku deviznog tržišta koji je važio na taj dan. Dobici i gubici nastali po osnovu primene valutne klauzule evidentiraju se u bilansu uspeha u okviru prihoda, odnosno rashoda od promene vrednosti imovine i obaveza (Napomene 14 i 15).

3.4. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivani nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Banke, od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava na "regularan način" priznaje se primenom obračuna na datum poravnjanja, odnosno datum kada je sredstvo isporučeno drugoj strani. Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Banka izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla.

Banka je klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije: finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, krediti i potraživanja; hartije od vrednosti koje se drže do dospeća i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju. Rukovodstvo Banke vrši klasifikaciju finansijskih instrumenata pri inicijalnom priznavanju.

3.4.1. Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha

Ova kategorija uključuje finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja se vode po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva za trgovanje ako su pribavljena radi prodaje ili ponovne kupovine u kratkom roku, radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promena cena istih.

Navedena sredstva se evidentiraju po fer vrednosti u bilansu stanja. Hartije od vrednosti kojima se trguje sastoje se od obveznica Republike Srbije po osnovu stare devizne štednje.

Svi dobitci i gubici koji nastaju prilikom vrednovanja i prodaje finansijskih sredstava po fer vrednosti iskazuju se u bilansu uspeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.4.2. Krediti i potraživanja

Kreditni i plasmani bankama i komitentima odobreni od strane Banke evidentiraju se u bilansu stanja od momenta prenosa sredstava korisniku kredita. Na dan bilansa stanja krediti su iskazani po amortizovanoj vrednosti korišćenjem ugovorene kamatne stope, umanjenoj za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja i direktan otpis.

Efektivi neprimenjivanja efektivne kamatne stope u skladu sa MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i vrednovanje", po kome se krediti vrednuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, po proceni rukovodstva Banke nisu materijalno značajni na iskazane plasmane komitentima i finansijske izveštaje posmatrane u celini, zato što Banka naknadu koja predstavlja sastavni deo efektivne kamatne stope naplaćuje jednokratno unapred i razgraničava tokom perioda trajanja kredita (Napomena 3.1).

U skladu sa internom politikom Banke, na svaki izveštajni datum Banka procenjuje da li postoji objektivan dokaz umanjenja (obezvređenja) vrednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava.

Gubici po osnovu obezvređenja se priznaju samo ako postoji objektivan dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva i kada isti utiču na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procenjeni.

Indikatori na osnovu kojih Banka određuje da li postoji objektivan dokaz o obezvređenju kredita i plasmana uključuju sledeće: kašnjenja u plaćanju ugovorene otplate glavnice ili kamate, finansijske poteškoće dužnika, uključujući i mogućnost bankrotstva ili nekog drugog vida finansijske reorganizacije dužnika, kršenje ugovornih obaveza, pogoršanje konkurentne pozicije dužnika, smanjenje vrednosti instrumenata obezbeđenja kredita, kao i drugi pokazatelji koji ukazuju da postoji merljivo smanjenje budućih tokova gotovine, kao što su promene u nacionalnim i ekonomskim uslovima koji su u neposrednoj vezi sa ne izvršenjem ugovorenih obaveza.

Shodno usvojenoj politici, Banka prvo procenjuje da li postoji objektivan dokaz o obezvređenju za pojedinačno finansijsko sredstvo koje je pojedinačno značajno, i pojedinačno ili grupno za finansijska sredstva koja nisu pojedinačno značajna. Ukoliko Banka utvrdi da ne postoji objektivan dokaz o obezvređenju za pojedinačno finansijsko sredstvo, bilo da je značajno ili ne, navedeno sredstvo Banka uključuje u grupu finansijskih sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika i grupno ih procenjuje za obezvređenje. Sredstva koja se pojedinačno procenjuju za obezvređenje i za koja se gubitak pri obezvređenju priznaje ili nastavlja da se priznaje, ne uključuju se u grupno procenjivanje obezvređenja.

Ukoliko postoji objektivan dokaz da je nastao gubitak zbog umanjenja vrednosti, iznos gubitka se utvrđuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti kredita i njegove nadoknadive vrednosti, koja predstavlja sadašnju vrednost procenjenih budućih tokova gotovine, diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi za to finansijsko sredstvo. Kalkulacija sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine finansijskog sredstva obezbeđenog kolateralom reflektuje tokove gotovine koji mogu nastati po osnovu realizacije instrumenta obezbeđenja plaćanja. Ukoliko kredit ili plasman koji se drži do dospeća ima varijabilnu kamatnu stopu, diskontna stopa za odmeravanje bilo kog gubitka zbog obezvređenja je trenutna kamatna stopa sadržana u ugovoru.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.4. Finansijski instrumenti (nastavak)***3.4.2. Krediti i potraživanja (nastavak)*

Za potrebe grupne procene obezvređenja, finansijska sredstva se grupišu na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika i internog sistema klasifikacije Banke po vrsti sredstva, industrijskoj grani, geografskoj lokaciji, vrsti obezbeđenja, statusu dospelih a nenaplaćenih kredita i sl. Budući tokovi gotovine za grupu finansijskih sredstava koja se kolektivno klasifikuju, procenjuju se na osnovu iskustva Banke o prethodnim, istorijskim gubicima za sredstva sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika.

Podaci o istoriji ostvarivanja gubitaka za svrhe grupne procene obezvređenja sredstava se koriguju na osnovu trenutno dostupnih podataka koji odražavaju efekte tekućeg stanja koje je uticalo na period u kome je iskustvo u ostvarivanju gubitaka stečeno, kao i da bi se otklonili efekti uslova iz prethodnog perioda koji trenutno ne postoje. Procene promena u budućim tokovima gotovine za grupe sredstava odražavaju i direktno su u skladu sa promenama određenih pokazatelja iz godine u godinu (promene u stopi nezaposlenosti, cenama nekretnina, statusu plaćanja ili drugim promenama koje ukazuju na promene u verovatnoći ostvarivanja gubitaka u Banci i njihove razmere). Banka redovno proverava i presipituje metodologiju i pretpostavke korišćene za procenu budućih tokova gotovine kako bi se smanjile razlike između procenjenih gubitaka i stvarno nastalih gubitaka.

Gubici nastali po osnovu umanjenja vrednosti kredita i potraživanja, kao i ostalih finansijskih sredstava, evidentirani su u bilansu uspeha kao rashodi indirektnih otpisa plasmana (Napomena 11).

Otpis nenaplativog potraživanja vrši se na osnovu odluka suda, Skupštine Banke ili Izvršnog odbora Banke kada nema realne mogućnosti za naplatu i kada su svi instrumenti obezbeđenja naplate kredita aktivirani.

Ukoliko se u narednom periodu iznos gubitka zbog obezvređenja kredita smanji usled događaja koji se odigrao nakon priznavanja umanjenja vrednosti, prethodno priznat gubitak zbog umanjenja vrednosti se koriguje promenama na računu ispravke vrednosti, a iznos korekcije se priznaje u bilansu uspeha kao prihod od ukidanja indirektnih otpisa plasmana.

Banka sa svojim komitentima ugovara valutnu klauzulu. Krediti u dinarima, za koje je ugovorena zaštita od rizika vezivanjem za kurs dinara u odnosu na EUR ili USD, revalorizovani su u skladu sa konkretnim ugovorom za svaki kredit. Razlika između vrednosti neotplaćene glavnice i iznosa obračunatog primenom valutne klauzule iskazana je u okviru plasmana komitentima. Valutna klauzula predstavlja ugrađeni derivat koje se ne evidentira odvojeno od osnovnog ugovora, s obzirom da su ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata usko povezani sa osnovnim ugovorom (Napomena 3.6).

Dobici/gubici nastali po osnovu primene valutne klauzule evidentiraju se u bilansu uspeha kao prihodi/rashodi od promene vrednosti sredstava i obaveza (Napomena 14 i 15).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.4. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.4.3. Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća

Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća su finansijska sredstva sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospećem, za koje Banka ima pozitivnu nameru i sposobnosti da ih drži do dospeća. Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća sastoje se od eskontovanih menica preduzeća i blagajničkih zapisa NBS.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrednosti koje se drže do dospeća evidentiraju po se amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravke vrednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvređenja. Amortizovana vrednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovini, kao i naknade koje su sastavni deo ugovorene kamatne stope, u toku perioda dospeća.

Iznos gubitka usled obezvređenja hartija od vrednosti koje se drže do dospeća obračunava se kao razlika između knjigovodstvene vrednosti ulaganja i sadašnje vrednosti očekivanih tokova gotovine eskontovanih po originalnoj kamatnoj stopi ulaganja i iskazuje se u bilansu uspeha kao rashod indirektnih otpisa plasmana.

3.4.4. Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju

Hartije od vrednosti koje su namenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursevima stranih valuta ili cena kapitala, klasifikuju se kao "hartije od vrednosti raspoložive za prodaju". Hartije od vrednosti sastoje se od instrumenata kapitala banaka i drugih pravnih lica i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrednosti raspoložive za prodaju, se iskazuju po fer vrednosti. Fer vrednosti hartija od vrednosti koje se kotiraju na berzi zasniva se na tekućim cenama ponude. Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se hartija od vrednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrednosti nije trajno obezvređena. Kada se hartije od vrednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanjí vrednost, kumulirane korekcije fer vrednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspeha.

Učešća u kapitalu drugih pravnih lica koja nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrednosti i iskazana su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja.

3.4.5. Depoziti banaka i komitenata

Depoziti banaka i komitenata, kao i ostale kamatonosne finansijske obaveze se prvobitno priznaju po fer vrednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Nakon početnog priznavanja, kamatonosni depoziti i krediti se iskazuju po amortizovanoj vrednosti uz primenu ugovorene kamatne stope.

3.4.6. Obaveze iz poslovanja

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja vrednuju se po nominalnoj vrednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Prebijanje finansijskih instrumenta**

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se prebijaju i njihova razlika se priznaje u bilansu stanja, ako, i samo ako, postoji zakonom omogućeno pravo da se izvrši prebijanje priznatih iznosa i postoji namera da se isplata izvrši po neto osnovu, ili da se istovremeno proda sredstvo i izmiri obaveza.

3.6. Derivati

Banka ne koristi računovodstvo zaštite transakcija od rizika (hedžing).

Banka sa svojim komitentima ugovara valutnu klauzulu (Napomena 3.4.2). Valutna klauzula predstavlja ugrađeni derivat koji se ne evidentira odvojeno od osnovnog ugovora, s obzirom da su ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata usko povezani sa osnovnim ugovorom.

Dobici/gubici nastali po osnovu primene valutne klauzule evidentiraju se u bilansu uspeha kao prihodi/rashodi od promene vrednosti sredstava i obaveza (Napomena 14 i 15).

3.7. Posebna rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki

Posebna rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki se utvrđuje u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ("Službeni glasnik RS", br. 129/2007 i 63/2008).

Ukupna potraživanja od jednog dužnika (bilansna aktiva i vanbilansne stavke) klasifikuju se u kategorije od A do D, u zavisnosti od mogućnosti naplate potraživanja. Naplativost potraživanja od jednog dužnika procenjuje se na osnovu urednosti servisiranja obaveza dužnika i njegovog finansijskog položaja, broja dana prekoračenja otplate glavnice i kamate, kao i kvaliteta pribavljenih sredstava obezbeđenja. Ukupna potraživanja, pre obračuna posebne rezerve za procenjene gubitke, umanjuju se za određene odbitne stavke predviđene Odlukom.

Na osnovu klasifikacije potraživanja, a u skladu sa navedenom Odlukom Narodne banke Srbije, posebna rezerva za procenjene gubitke obračunava se primenom sledećih procenata: A (1%- 2%), B (5-15%), V (20%- 35%), G (40%-75%) i D (100%).

Banka je svojim unutrašnjim aktom odredila kriterijume i metodologiju za utvrđivanje posebne rezerve za procenjene gubitke u okviru procenata propisanih Odlukom Narodne banke Srbije, na osnovu docnje dužnika u izmirenju obaveza, finansijskog položaja i analize poslovnih performansi dužnika, adekvatnosti tokova gotovine i instrumenata obezbeđenja plaćanja. Procenjeni iznos posebne rezerve za obezbeđenje od gubitaka koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banka obračunava se primenom sledećih procenata: A1 – 1%, A2 – 2%, B1 – 5%, B2 – 10%, B3 – 15%, V1 – 20%, V2 – 25%, V3 – 35%, G1 – 40%, G2 – 50%, G3 – 75% i D – 100%.

Obračunata posebna rezerva za procenjene gubitke umanjena je za ispravku vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, koja je u skladu sa računovodstvenom politikom Banke obelodanjenom u Napomeni 3.4.2. iskazana na teret rashoda u bilansu uspeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Posebna rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki (nastavak)

Iznos posebne rezerve za procenjene gubitke, nakon umanjenja za ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, izdvaja se iz neraspoređenog dobitka i evidentira u okviru rezervi iz dobiti za procenjene gubitke po plasmanima (videti Napomenu 31).

Banka je iznos posebne rezerve za procenjene gubitke u skladu sa navedenom računovodstvenom politikom, izdvojila na teret neraspoređenog dobitka na dan 31. decembra 2008. godine (videti Izveštaj o promenama na kapitalu i Napomenu 31).

3.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumevaju se novčana sredstva na računu Banke i računima blagajne (dinarske i devizne), čekovi i devizna sredstva na računima kod Narodne banke Srbije, domaćih i stranih banaka.

3.9. Repo poslovi

Hartije od vrednosti kupljene po ugovoru, kojima je utvrđeno da će se ponovo prodati na tačno određeni dan u budućnosti, su priznate u bilansu stanja.

Plaćena gotovina po tom osnovu, uključujući dospelu kamatu, se priznaje u bilansu stanja. Razlika između kupovne cene i cene po ponovnoj prodaji se tretira kao prihod po osnovu kamate i dospeva tokom trajanja ugovora.

3.10. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja

Građevinski objekti iskazani su po procenjenoj tržišnoj vrednosti, utvrđenoj od strane nezavisnog ovlašćenog procenjivača sa stanjem na dan 31. decembra 2004. godine, umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti. Pozitivan efekat procene vrednosti građevinskih objekata iskazan je u okviru revalorizacionih rezervi Banke.

Oprema i nematerijalna ulaganja na dan 31. decembra 2008. godine su iskazana po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti. Nematerijalna ulaganja obuhvataju računovodstvene softvere i licencu.

Amortizacija se ravnomerno obračunava na nabavnu ili revalorizovanu vrednost osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, primenom sledećih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva otpišu do rezidualne vrednosti u toku njihovog procenjenog korisnog veka trajanja:

Građevinski objekti	1.3% - 10.0%
Kompjuterska oprema	25.0%
Nameštaj	10.0% - 15%
Motorna vozila	14.3% - 15.5%
Nematerijalna ulaganja	20.0%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.10. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja (nastavak)**

Rezidualna vrednost sredstva je procenjeni iznos koji bi u sadašnjem trenutku Banka mogla ostvariti prodajom sredstva, umanjen za procenjeni trošak prodaje, ukoliko je sredstvo već staro i u stanju u kojem se očekuje da će biti na kraju njegovog korisnog veka upotrebe. Rezidualna vrednost sredstva je nula ukoliko Banka očekuje da pomenuto sredstvo koristi do kraja njegovog fizičkog veka trajanja. Rezidualna vrednost i korisni vek upotrebe sredstva se revidiraju i po potrebi koriguju na datum svakog bilansa stanja.

Obračun amortizacije osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja počinje kada se ova sredstva stave u upotrebu. Obračun amortizacije se ne vrši za investicije u toku.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, priznaju se na teret ili u korist bilansa uspeha, kao deo ostalih prihoda ili ostalih rashoda.

Godišnje stope amortizacije koje je Banka primenila pri obračunu amortizacije po godišnjem računu za 2008. godinu za svrhe finansijskog izveštavanja različite su od stopa amortizacije koje su propisane i priznaju se u poreskom bilansu Banke za svrhe utvrđivanja oporezive dobiti. Obračun amortizacije za poreske svrhe izvršen je u skladu sa Zakonom o porezu na dobit preduzeća i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu obračuna amortizacije za poreske svrhe, što je rezultiralo u odloženim porezima (videti Napomenu 16c).

3.11. Obevređenje nefinansijske imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrednosti po kojima su prikazana nematerijalna i materijalna imovina i procenjuje da li postoje indikacije obevređivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obevređeno, nadoknadi iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obevređenja. Ukoliko je nadoknadi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano u poslovnim knjigama Banke, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadi vrednosti.

3.12. Naknade zaposlenima*a) Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje*

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Banka je obavezna da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Banka nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu Penzionog Fonda Republike Srbije. Porezi i doprinosi koji se odnose na definisane planove naknada po osnovu zarada, evidentiraju se kao rashod perioda na koji se odnose.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.12. Naknade zaposlenima (nastavak)

b) Obaveze po osnovu otpremnina

U skladu sa Pojedinačnim kolektivnim ugovorom o radu, Banka je u obavezi da isplati otpremnine prilikom odlaska u penziju u visini 5 mesečnih bruto zarada koju je zaposleni ostvario u mesecu koji prethodi mesecu u kome se isplaćuje otpremnina, koje pri tom ne mogu biti manje od 5 prosečnih bruto zarada u Banci u mesecu koji je prethodio mesecu u kome se isplaćuje otpremnina. Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Pored toga, Banka je u obavezi da isplati i jubilarne nagrade u iznosu od dve prosečne mesečne zarade u Banci na svakih navršenih deset godina staža ostvarenog u Banci.

Dugoročna rezervisanja za otpremnine formirana su na bazi izveštaja nezavisnog aktuara i ista su iskazana u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih isplata. Budući da se radi o dugoročnim naknadama zaposlenim, a ne o naknadama nakon prestanka radnog odnosa, aktuarski dobici i gubici, kao i troškovi prethodne službe, priznaju se u celini u periodu u kome nastanu.

c) Kratkoročna, plaćena odsustva

Akumulirana plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava se priznaju u iznosu kumuliranih neiskorišćenih prava na dan bilansa, za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u narednom periodu. U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

d) Učešće u dobiti

Učešće zaposlenih u dobiti obračunava se i isplaćuje u skladu sa Odlukom Skupštine Banke, a na osnovu procene rukovodstva Banke o doprinosu svakog zaposlenog ostvarenju rezultata poslovanja i evidentira u bilansu uspeha kao ostali lični rashodi.

3.13. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Banka ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Banka ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima. Potencijalna sredstva se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.14. Akcijski kapital**

Kapital se sastoji od akcijskog kapitala (običnih akcija), ostalog kapitala, rezervi i neraspoređenog dobitka.

Dividende na akcije evidentiraju se kao obaveze u periodu u kojem je doneta odluka o njihovoj isplati. Dividende odobrene za godinu nakon datuma bilansa stanja se obelodanjuju u napomeni o događajima nakon datuma bilansa stanja.

3.15. Porez na dobitak*a) Tekući porez na dobitak*

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije. Banka tokom godine porez na dobitak plaća u vidu mesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primenjuje propisana stopa poreza na dobit preduzeća od 10% utvrđuje se poreskim bilansom Banke. Poreska osnovica obuhvata dobitak iz bilansa uspeha usklađenu za određene rashode i prihode, saglasno poreskim propisima i umanjenju za ulaganja u osnovna sredstva i izvršene isplate bruto zarada, odnosno plata novozaposlenim radnicima.

Zakon o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije obvezniku koji izvrši ulaganja u osnovna sredstva, priznaje se pravo na poreski kredit u visini od 20% izvršenog ulaganja, s tim što poreski kredit ne može biti veći od 50% obračunatog poreza u godini u kojoj je izvršeno ulaganje.

Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od deset godina.

b) Odloženi porez na dobitak

Odloženi porez na dobitak obračunava se za sve privremene razlike između poreske osnovne imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike između poreske osnovne sredstava i obaveza na dan bilansa stanja, i iznosa iskazanih za svrhe izveštavanja, a što će rezultirati oporezivim iznosima budućih perioda. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do iznosa do kojeg je verovatno da će postojati budući oporezivi dobiti na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak perioda, izuzev iznosa odloženih poreza koji je nastao po osnovu revalorizacije osnovnih sredstava i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju, koji se evidentira direktno u kapital, odnosno revalorizacije rezerve (Napomena 16).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.16. Zarada po akciji**

Banka izračunava i obelodanjuje osnovnu zaradu po akciji. Osnovna zarada po akciji obračunava se deljenjem neto dobitka koji pripada akcionarima, imaoima običnih akcija Banke, ponderisanim prosečnim brojem izdatih običnih akcija u toku perioda.

3.17. Poslovi u ime i za račun trećih lica i vanposlovna sredstva

Sredstva po poslovima u ime i za račun trećih lica, kojima Banka upravlja sa naknadom, uključena su u vanbilansnu evidenciju Banke (Napomena 32). Banka po navedenim plasmanima ne snosi nikakav rizik.

Vanposlovna sredstva koja se sastoje od potraživanja od zaposlenih po osnovu odobrenih kredita za stambenu izgradnju, iskazana su u okviru plasmani komitentima, a izvori ovih sredstava u okviru ostalog kapitala.

3.18. Informacije po segmentima

Poslovni segment predstavlja deo imovine i poslovnih aktivnosti koje obezbeđuju proizvode ili usluge koje podležu rizicima i koristima različitim od onih u nekim drugim poslovnim segmentima. Geografski segment obezbeđuje proizvode ili usluge unutar određenog privrednog okruženja koji podležu rizicima i koristima različitim od onih segmenata koji posluju u nekim drugim privrednim okruženjima. Banka najveći deo svog poslovanja obavlja na teritoriji Republike Srbije. Koncentracija plasmana po kreditima po privrednim delatnostima je prikazana u Napomeni 20(c).

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA

Upravljanje rizicima je povereno Upravnom odboru, Odboru za praćenje poslovanja banke, Izvršnom odboru, Kreditnom odboru i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom čije su nadležnosti utvrđene propisima Narodne banke Srbije, Statutom i drugim aktima banke, i koji zajednički formiraju principe i metodologiju procene rizika na bazi eksternih i internih odluka i praćenja kvaliteta ekonomije i kreditne sposobnosti svakog zajmotražioca, odnosno, preduzimanjem drugih aktivnosti u banci za minimiziranje rizika. Procedure upravljanja rizicima Banke definisane su politikama upravljanja bankarskim rizicima usvojenim od strane Upravnog i Izvršnog odbora Banke.

Radi primene posebnog i jedinstvenog sistema upravljanja rizicima i obezbeđenja funkcionalne i organizacione odvojenosti aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti banke, Banka je formirala Odeljenje upravljanje rizicima.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizicima zajednički formiraju principe i metodologiju upravljanja rizicima na bazi:

- eksternih propisa i odluka koje donose zakonodavna tela, a najveći delom, Narodna banka Srbije;
- internih procedura vezanih za utvrđivanje i praćenje kreditne sposobnosti svakog zajmotražioca, odnosno za donošenje odluka; i
- preduzimanje drugih aktivnosti usmerenih ka minimiziranju rizika u poslovanju Banke.

U Banci je razvijen sveobuhvatan sistem upravljanja rizicima uvođenjem politika i procedura te uspostavljanjem limita za nivoe rizika koji su prihvatljivi za Banku.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

Organi Banke nadležni za upravljanje rizikom permanentno prate promene u zakonskoj regulativi, analiziraju njihov uticaj na visinu rizika na nivou Banke i preduzimaju mere na usaglašavanju poslovanja i procedura sa novim propisima u okvirima kontrolisanog rizika. Pored toga, uvođenje novih usluga praćeno je potrebnim tržišnim i ekonomskim analizama u cilju optimizacije odnosa prihoda i rezervisanja za procenjeni realni rizik.

Upravni odbor Banke je za svaku vrstu rizika doneo procedure kojim su utvrđeni načini identifikovanja, merenja i praćenje i kontrole rizika. Odeljenje upravljanja rizicima i druge stručne službe u Banci kontinuirano prate indikatore i pokazatelje pojedinih kategorija rizika, njihovu usklađenost sa propisanim, odnosno predviđenim nivoom, potencijalni uticaj očekivanih promena u uslovima (zakonske promene, tržišni uticaji i drugo) na visinu izloženosti Banke, o čemu redovno izveštavaju Kreditni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom, kao i druge nadležne organe Banke. Odbori predlažu politike i smernice za upravljanje kreditnim rizikom, deviznim rizikom, rizikom likvidnosti, rizikom kamatnih stopa i drugim identifikovanim rizicima u poslovanju Banke. Odbor za praćenje poslovanja Banke i Izvršni odbor Banke jedanput mesečno razmatraju Izveštaj Odbora za upravljanje aktivom i pasivom o izloženosti Banke rizicima.

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik da korisnik kredita neće moći u potpunosti ili delimično da izmiri svoje dospele obaveze prema Banci u ugovorenim rokovima. Kreditni rizik primarno proističe iz aktivnosti kreditiranja, ali takođe i drugih transakcija koje uključuju bilansne i vanbilansne stavke kao što su preuzete neopozive obaveze. Poslovna politika Banke zahteva i predviđa maksimalnu zaštitu Banke od izloženosti kreditnom riziku.

Konzervativan pristup upravljanju kreditnim rizicima ogleda se u strogom poštovanju zakonske regulative, ispravkama vrednosti i rezervisanjima koja Banka formira za gubitke usled kreditnog rizika, kao i u održavanju stope adekvatnosti kapitala značajno iznad zakonski propisanog minimuma (12%).

Odobranjem kredita banka je izložena kreditnom riziku, koji predstavlja mogućnost da korisnik kredita postane nesposoban da u potpunosti podmiri obaveze o dospeću. Banka upravlja kreditnim rizikom na način da utvrđuje limite nivoa kreditnog rizika, tako što utvrđuje granice prihvatljivog kreditnog rizika u odnosu na jednog, ili više dužnika ili agregatno na nivou segmenata portfolija.

Odluke o odobravanju kreditnih izloženosti donosi Kreditni odbor ili Izvršni odbor Banke u zavisnosti od visine plasmana. Banka je usvojila limite do kojih svaki od navedenih odbora može donositi odluke. Odluku o kreditnom izlaganju preko nivoa limita odobravanja donosi Upravni odbor Banke.

Kreditni odbor Banke ima odgovornost za primenu procedura i politika koje osiguravaju da svako izlaganje je prethodno odobreno, procenjeno i kontrolisano. Svi krediti su prethodno pojedinačno procenjeni i odobreni od stručnih službi i Odeljenja upravljanja rizicima, a krediti preko usvojenog limita se odobravaju od strane Izvršnog odbora Banke. Kreditni odbor redovno izveštava Izvršni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom o svojim aktivnostima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)**4.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Banka redovno prati rizike i proverava ih najmanje jednom kvartalno ili češće po potrebi. Banka upravlja kreditnim rizikom putem redovnih analiza sposobnosti zajmoprimaoca i potencijalnih zajmoprimaoca da ispune svoje obaveze otplate kamate i glavnice, odnosno, utvrđivanjem limita koncentracije na pojedinačnom i portfolio nivou prema različitim karakteristikama kao što su vrsta proizvoda, privredna grana, sektor i dr. Sve izloženosti se redovno prate u odnosu na usvojene limite o čemu se izveštavaju nadležni odbori Banke.

Banka takođe upravlja kreditnim rizikom i prihvatanjem adekvatnih instrumenata obezbeđenja otplate kredita, formiranjem ispravki vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, rezervi iz dobiti za potencijalne gubitke, kao i utvrđivanjem adekvatne cene kredita koja pokriva rizik plasmana.

Banka profesionalno primenjuje niz mera u cilju upravljanja kreditnim rizicima, ublažavanja i kontrole tog rizika u odnosima sa ugovornim stranama, uključujući:

- stroge kriterijume selekcije;
- primenu sistema limita;
- pouzdan proces odobravanja kredita;
- efikasnu kreditnu administraciju i praćenje;
- adekvatne kontrole vezane za kreditni rizik u odnosima sa ugovornim stranama;
- diversifikaciju rizika.

Banka utvrđuje i formira rezervu za procenjene gubitke (posebna rezerva) na osnovu izvršene klasifikacije bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke i rezervu za opšte bankarske rizike koji mogu nastati kao posledica naglog rasta bilansne aktive i vanbilansnih stavki koje se klasifikuju i pojačane izloženosti Banke različitim vrstama rizika skladu sa Odlukom NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke. Banka formira posebnu rezervu za procenjene gubitke i opštu rezervu za rizike iz neto dobiti Banke.

Kreditna politika

Kreditna politika Banke sadrži osnovna opredeljenja, principe i kriterijume koje Banka primenjuje u svom poslovanju u nameri da obezbedi rentabilno poslovanje uz visoku likvidnost i jačanje konkurentske pozicije na finansijskom tržištu. Plasmani Banke usmeravaju se prvenstveno onim klijentima sa kojima Banka ima trajan poslovni odnos pod uslovom da se obezbeđuje maksimalna sigurnost i rentabilnost plasmana.

Banka odobrava kratkoročne i dugoročne kredite, okvirne kreditne aranžmane i sporazume o poslovnoj saradnji i druge proizvode pravnim licima koji uključuju kredite za likvidnost, investicione kredite, kredite za obrtna sredstva. Najveći segment kreditnog portfolija Banke predstavljaju kreditne izloženosti preduzećima. Banka odobrava obezbeđene i neobezbeđene kreditne plasmane, u zavisnosti od procene prirode poslovnih aktivnosti klijenta, finansijske situacije klijenta, načina otplate kredita, kao i usklađenosti ukupne izloženosti Banke sa usvojenim limitima.

Banka odobrava različite vrste kreditnih proizvoda stanovništvu. U cilju procene nivoa izloženosti koje Banke smatra prihvatljivim da odobri Banka utvrđuje kreditnu sposobnost klijenta i vrednost sredstva obezbeđenja po kreditu ukoliko se radi o obezbeđenjem kreditima. Banka je razvila scoring sistem za fizička lica na osnovu kojeg se procenjuje rizik kreditnog izlaganja Banke fizičkim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

Preuzete obaveze kreditiranja

Osnovna svrha ovih instrumenata je osiguranje raspoloživosti sredstava prema potrebama klijenata. Garancije i odobreni akreditivi su neopoziva jamstva da će Banka izvršiti isplatu u slučaju nemogućnosti klijenta da podmiri svoje obaveze prema trećim stranama i predstavljaju jednaki kreditni rizik kao i krediti. Preuzete obaveze kreditiranja predstavljaju neiskorišćene delove odobrenih kreditnih okvira (revolving krediti i kreditne kartice), garancije ili akreditive, kao i ostale oblike jamstva.

Obzirom da je kreditni rizik povezan s preuzetim neopozivim obavezama kreditiranja, Banka je potencijalno izložena gubitku u iznosu jednakom ukupnim neiskorišćenim sredstvima. Međutim, očekivani iznos gubitka je manji od ukupnog iznosa neiskorišćenih odobrenih sredstava jer je većina preuzetih obaveza za kreditiranje povezana s održavanjem specifičnih kreditnih standarda od strane klijenata. Banka prati period do dospeća preuzetih obaveza kreditiranja jer navedene dugoročne obaveze predstavljaju veći kreditni rizik od kratkoročnih.

Sredstva obezbeđenja

Banka ima usvojene politike i limite koji definišu minimalni nivo sredstava obezbeđenja u odnosu na visinu kreditnog izlaganja. Iznos i vrsta sredstva obezbeđenja utvrđuje se u zavisnosti od procenjenog kreditnog rizika svakog zajmotražioca. Kao standardni instrumenti obezbeđenja uzimaju se ugovorno ovlašćenje i menice klijenata, a dodatno se ugovaraju hipoteke na nepokretnosti, zaloge na pokretnoj imovini, novčani kolateral, garancije drugih banaka i/ili pravnih lica, zaloge na hartijama od vrednosti. Banka uobičajeno ne zahteva kolateral za kredite i izlaganja prema drugim bankama. Politika utvrđivanja fer vrednosti kolaterala predviđa da se koriste tržišne cene u slučajevima gde je to moguće, a da se za ostale kolaterale, ukoliko su primenjive, koriste metode vrednovanja. Prilikom odobravanja kredita i drugih izlaganja Banka zahteva pribavljanje nezavisne procene vrednosti kolaterala (nekretnine, opreme i sl.) od strane ovlašćenog procenitelja.

Banka vrši redovnu procenu vrednosti kolaterala najmanje jednom godišnje i vanredno kada se na osnovu eksternih informacija procenjuje da je došlo do obezvređenja potraživanja ili do poremećaja na tržištu koji mogu imati uticaja na vrednost kolaterala. Banka redovno zahteva nezavisnu procenu vrednosti kolaterala najmanje jednom u periodu od tri godine u skladu sa važećom regulativom. Banka u slučaju neizmirenja obaveza klijenata vrši realizaciju sredstva obezbeđenja i prilive po tom osnovu koristi za smanjenje obaveza klijenata prema Banci.

Pregled vrsta kolaterala po kreditima i plasmanima Banke izloženim kreditnom riziku obelodanjen je u (Napomeni 35g).

Procena obezvređenja

Banka procenjuje nadoknadivost, odnosno potencijalni gubitak svakog plasmana, i to pre odobravanja plasmana, te periodično (najmanje tromesečno) tokom trajanja poslovnog odnosa na osnovu čega utvrđuje ispravku vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanje za gubitke po vanbilansnim stavkama. Ispravku vrednosti, odnosno rezervisanja se vrši ukoliko postoje objektivni dokazi obezvređenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja (nastavak)

Objektivnim dokazom obezvređenja finansijskog instrumenta (kredita) smatra se saznanje o:

- Postojanju značajnih finansijskih teškoća klijenta;
- Stvarnom kršenju ugovornih obaveza, kao što je neizvršenje ili kašnjenje u otplati dospelih obaveza;
- Neophodnosti odobravanja ustupaka Banke u pogledu uslova izmirenja obaveza koje se odnose na probleme sa solventnošću klijenta, koje Banka u drugim okolnostima ne bi razmotrila;
- Visokoj verovatnoći bankrotstva, stečaja ili drugog oblika finansijskog restruktuiranja klijenta;
- Nestanku aktivnog tržišta za finansijsko sredstvo usled finansijskih teškoća;
- Priznavanju gubitaka za navedeni plasman u predhodnim periodima; i
- Istorijskom trendu naplate potraživanja koji ukazuje da celokupni nominalni iznos portfolia potraživanja neće biti naplaćen.

Procena nadoknadivosti odnosno obezvređenja vrši se u Odeljenju upravljanja rizicima. Procena obezvređenja vršena je u 2008. na pojedinačnoj i portfolio osnovi.

Procena obezvređenja na pojedinačnom nivou vrši se u slučaju:

- Kašnjenja u izmirenju obaveza preko 90 dana od inicijalnog datuma dospeća obaveze u materijalno značajnom iznosu,
- Otvorenog procesa stečaja, likvidacije ili neke vrste finansijskog restruktuiranja klijenta,
- Ekonomskih problema klijenta koji će, po proceni, verovatno rezultirati u nižoj naplati, Banke od sume u otplati,
- Postojanje pojedinačno značajnog iznosa kredita ili plasmana ukoliko se proceni da je došlo do porasta kreditnog rizika, i
- Restruktuiranja potraživanja.

Evidentirane ispravke vrednosti i rezervisanja za gubitke na bazi pojedinačne procene utvrđene su analizom postojećih informacija i događaja na osnovu kojih se može očekivati da plasmani neće biti u potpunosti nadoknadivi.

Procena obezvređenja kredita ili plasmana se vrši na osnovu faktora kao što su: finansijski položaj dužnika uključujući realističnu procenu, na osnovu finansijskih i poslovnih informacija, verovatnoće budućih novčanih tokova, kvaliteta i realizacione fer vrednosti kolaterala, troškova u vezi sa realizacijom kolaterala, očekivanih perioda za realizaciju kolaterala i urednosti u dosadašnjem servisiranju obaveza.

Restruktuiranje podrazumeva produženje perioda otplate kredita, uz odobrene poslovne planove i promene uslova otplate.

Za latentne rizike, procenjivanje i evidentiranje ispravke vrednosti vrši se na osnovu kolektivne procene portfolia sličnih potraživanja. Komponentna inherentnih gubitaka procenjuje se na osnovu analize istorijskih statističkih podataka u pogledu procenta nenadoknadivih plasmana svakog segmenta portfolia.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja (nastavak)

Kolektivno procenjivanje je potrebno izvršiti ukoliko se objektivno može zaključiti da postoji dokaz postojanja merljivog umanjena u očekivanim budućim tokovima gotovine u odnosu na originalnu vrednost glavnice za grupu potraživanja odnosno da portfolio u sebi sadrži potraživanja koja bi se morala pojedinačno ispraviti, ali se individualne stavke za evidentiranje ispravke vrednosti na pojedinačnom nivou ili izdvajanja u rezervisanja za gubitke još ne mogu identifikovati.

Potraživanja za koje ne postoje objektivni indikatori da su obezvređena, kao i ona za koje je na osnovu individualne procene utvrđeno da nisu obezvređena, uključuju se u grupe potraživanja (finansijskih sredstava) sa sličnim rizikom.

4.2. Rizik likvidnosti

Likvidnost Banke, kao njena sposobnost da o roku izvršava dospеле obaveze, zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti priliva i odliva sredstava. Upravljanje likvidnošću je centralizovano na nivou Banke. Izvršni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je odgovoran za likvidnost i solventnost Banke. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke obezbeđuje da Banka ima definisane sve potrebne sisteme i kontrole kako bi obezbedila neophodnu likvidnost.

Banka svojom imovinom i obavezama upravlja na način koji joj obezbeđuje da u svakom trenutku ispunjava sve svoje obaveze, kao i da njeni komitenti raspolažu svojim sredstvima u Banci u skladu sa ugovorenim rokovima.

U Banci se rizik likvidnosti posmatra u smislu rizika gotovinske likvidnosti i opisuje rizik mogućih neusklađenosti plaćanja u smislu solventnosti Banke. Osiguravajući solventnost u svakom trenutku, Banka prati likvidnost kroz mapu očekivanih priliva i odliva u predviđenim rokovima u budućnosti, praćenja internih indikatora, eksterno propisanog pokazatelja likvidnosti, kao i praćenje strukture, koncentracije i stabilnosti depozita Banke.

Upravljanje rizikom likvidnosti sprovodi se takođe primenom sistema limita i kroz aktivnosti ispitivanja „šta ako“, odnosno stresnih scenarija koji mogu imati značajan uticaj na likvidnost Banke.

Banka je izložena dnevnim obavezama za dostupnim novčanim sredstvima iz transakcionih depozita, tekućih računa, dospelih depozita, povlačenja kredita i marži. Banka nema potrebu da zadržava novčana sredstva da bi izašla u susret svim ovim potrebama, procenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospelih sredstava može sa sigurnošću predvideti. Usaglašena i kontrolisana neusaglašenost dospeća i obaveza su fundamentalne za upravljanje likvidnošću. Nije uobičajeno da se uvek i u potpunosti usaglase, obzirom da se poslovne transakcije često vrše na neodređeni period i da su različite vrste. Neusaglašena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali u isto vreme povećava i rizik od gubitka.

Raznovrsnost depozita po broju i vrsti deponenata, kao i prethodno iskustvo Banke, pružaju dobar razlog da rukovodstvo veruje da depoziti predstavljaju dugoročan i stabilan izvor finansiranja Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine**4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)****4.2. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Kod upravljanja strukturnim tržišnim rizicima Banka posebnu pažnju pridaje riziku likvidnosti i kamatnom riziku u delu bilansa koji se ne vrednuje po fer vrednosti. Upravljanje rizikom likvidnosti bazira se na održavanju potrebnih rezervi likvidnosti, poštovanju strukturnih limita i propisanim postupcima u slučaju nastupanja krize likvidnosti. Banka kontinuirano drži adekvatan nivo sredstva vezanih u plasmanima koji se mogu lako konvertovati u gotovinu u slučaju nepredviđenih potreba.

Likvidnost potrebna za plaćanje iznosa po izdatim garancijama i akreditivima na poziv je značajno manja od iznosa preuzetih obaveza jer Banka u pravilu ne očekuje da treća strana povuče iznose prema sklopljenim ugovorima. Ukupni ugovoreni iznos preuzetih obaveza kreditiranja na dan bilansa ne predstavlja nužno buduće potrebne novčane tokove, jer će mnoge od preuzetih obaveza isteći ili biti raskinute bez potrebe njihovog finansiranja.

Banka na dnevnom nivou prati vrednost pokazatelja likvidnosti obračunat kao odnos likvidne aktive i likvidne pasive u skladu sa Odlukom o upravljanju rizicima Narodne banke Srbije.

Izloženost Banke riziku likvidnosti prikazana je u Napomeni 36.

4.3. Tržišni rizici

Banka preuzima tržišne rizike koji predstavljaju rizike fluktuacije u novčanim tokovima finansijskih instrumenata usled promena faktora tržišnih rizika, koji obuhvataju promene kamatnih stopa, deviznih kurseva, cena finansijskih instrumenata.

Banka sve svoje aktivnosti rapoređuje u one koji se evidentiraju u knjigu trgovanja i koje pripadaju bankarskoj knjizi.

Knjiga trgovanja sadrži pozicije u finansijskim instrumentima koje Banka drži s namerom trgovanja, ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koji se vode u toj knjizi i za koje ne postoje ograničenja da se njima trguje, niti postoje ograničenja da se ove pozicije zaštite od rizika, kao i plasmane koji su pribavljani radi ostvarivanja dobiti iz razlike između nabavne i prodajne cene, odnosno na osnovu drugih promena cena u kratkom vremenskom periodu. Pozicije u knjizi trgovanja evidentiraju se dnevno po fer vrednosti. Fer vrednošću se smatra cena na zatvaranju trgovanja kotirana od strane berze ili data provider-a. Ukoliko Banka ne može vrednost pozicija da iskaže po fer vrednosti Banka koristi alternativne metode za vrednovanje. Bankarska knjiga primarno obuhvata sredstva i obaveze iz aktivnosti komercijalnog bankarstva i poslovanja sa stanovništvom.

Banka je razvila sistem upravljanja tržišnim rizicima pozicija u knjizi trgovanja koji se temelji na principima vrednosti pod rizikom (VaR) da bi procenila tržišni rizik otvorenih pozicija.

VaR predstavlja statistički zasnovanu procenu potencijalnog gubitka na trenutnom portfoliju koji proizilazi iz negativnih efekata promena cena na tržištu. On iskazuje maksimalno očekivani gubitak, sa definisanim nivoom pouzdanosti u definisanom periodu vremena.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizici (nastavak)

U pogledu tržišnih rizika pozicija u knjizi trgovanja Banka primenjuje period predviđanja 10 dana i podrazumeva da kretanja na tržištu u periodu predviđanja neće odstupati od uočenih trendova na osnovu podataka o kretanjima na tržištu u predhodnom periodu od 250 radnih (trgovačkih) dana. Kvalitet VaR modela se kontinuirano ispituje kroz proces testiranja unazad uz evidenciju izuzetaka i ispitivanje razloga.

Obzirom da VaR ne predstavlja maksimalni mogući gubitak, Banka primenjuje i stres testove koji kvantifikuju izloženost ekstremnijim tržišnim kretanjima u odnosu na normalne, prikazane u VaR vrednostima. Oni omogućavaju sagledavanje širokog spektra mogućih ishoda radi percepcije slabih tačaka Banke. Scenariji su okrenuti predviđanju budućih promena na makro nivou i sastoje se od različitih kombinacija potencijalnih tržišnih događaja koji odslikavaju verovatna buduća kretanja na tržištu.

Kamatni rizik

Rizik od promene kamatnih stopa nastaje usled mogućnosti da će promene kamatnih stopa uticati na buduću vrednost finansijskih instrumenata koji se vode u bankarskoj knjizi Banke. Banka je izložena riziku od promene kamatnih stopa po osnovu aktivnosti koje se vode u bankarskoj knjizi, koji kroz efekte promena visine tržišnih kamatnih stopa deluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine, a što je rezultat neslaganja rokova dospeća sredstava i obaveza na koje su ugovorene fiksne kamatne stope, odnosno rokova promene kamatnih stopa sredstva i obaveza na koje su ugovorene promenjive kamatne stope.

Banka vodi politiku koja treba da obezbedi da ukupan negativan uticaj na prihod i kapital Banke od neto otvorenih pozicija kamatno osetljive aktive i obaveza ne premaši prihvatljive nivoe. Usklađenost neto otvorene pozicije prati se na nivou Odbora za upravljanje aktivom i pasivom čime se obezbeđuje poštovanje usvojenih limita. S obzirom na okruženje i okolnosti u kojima posluje, Banka primenjuje konzervativan i ekonomičan pristup u upravljanju kamatnim rizikom.

Banka je izložena raznim oblicima kamatnog rizika, koji kroz efekte promena visine tržišnih kamatnih stopa, deluju na njen finansijski položaj i tok gotovine. Kamatne marže mogu da se povećaju kao rezultat ovih promena, ali u isto vreme mogu da se smanje i izazovu gubitak u slučaju neočekivanih kretanja.

Politika upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi definiše da se kamatne stope utvrđuju na različitom nivou u zavisnosti od rizika plasmana, roka plasiranja, sredstava obezbeđenja uredne otplate kredita, dinarskog ili deviznog iskaza kredita i sl.

Pregled rizika od promene kamatnih stopa se vrši korišćenjem prihvatljivih kamatnih stopa, na osnovu kojih monetarna sredstva i obaveze mogu da se revalorizuju za vrlo kratko vreme i svaki rizik od promena kamatnih stopa postaje nematerijalno značajan. Sredstva i obaveze su prikazana u knjigovodstvenim iznosima i razvrstane na osnovu dospeća plasmana i obaveza, odnosno na bazi preostalog dospeća do roka ugovorene promene kamatne stope. Prilikom ugovaranja kamatnih stopa, a u cilju neutralisanja kamatnog rizika, Banka prati referentnu kamatnu stopu Narodne banke Srbije.

Merenje, praćenje i kontrola kamatnog rizika obavlja se kontinuirano uzimajući u obzir niz promenljivih veličina kao što su makroekonomsko okruženje i promene kamatnih stopa na tržištu. Sagledavanje izloženosti Banke kamatnom riziku u aktivnostima koje se evidentiraju u bankarskoj knjizi, vrši se kroz analizu uticaja promene kamatnih stopa na finansijski rezultat i vrednost kapitala Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizici (nastavak)

Kamatni rizik (nastavak)

Ugovaranjem promenljivih kamatnih stopa, Banka u velikoj meri utiče na smanjenje rizika od promene kamatnih stopa. U praksi, izloženost Banke kamatnom riziku je ograničena, obzirom na mesečno usklađivanje kamate kod većine kredita i depozita.

Kod upravljanja kamatnim rizikom Banka određuje prihvatljivu izloženost u pogledu osetljivosti neto prihoda od kamata (perspektiva zarade) i osetljivosti ekonomske vrednosti kapitala (perspektiva ekonomske vrednosti).

Operativne mere za upravljanje kamatnim rizikom koje Banka primenjuje, obuhvataju definisanje:

- raspona između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa;
- minimalne i optimalne kamatne marže;
- reperne kamatne stope; i
- izmene strukture kamatno osetljive aktive i pasive.

Pregled godišnjih kamatnih stopa koje je Banka ugovarala za osnovne finansijske instrumente u 2008. godini dat je u sledećoj tabeli:

	<u>U dinarima</u>	<u>U stranoj valuti</u>
Aktiva		
Obavezna rezerva kod Centralne Banke	2.5%	-
Oročeni depoziti kod inostranih banaka	-	1.25%-9.20% (EUR)
Oročeni depoziti kod inostranih banaka	-	0.4%-4.98% (USD)
Kreditni plasirani bankama	9.20% -19.75%	-
Deponovani višak likvidnih sredstava	7.50%-15.25%	-
Kreditni plasirani komitentima do jedne godine	6.17%-26.82%	9.0%-11.3%
Kreditni plasirani komitentima preko jedne godine	12.68%-20.98%	9%-11.13
Eskont menica	19.56%-28.86%	-
Pasiva		
Transakcioni depozitistanojništva	2.5%	0.5%-1.5%
Transakcioni depoziti preduzeća	1.7%-2.55% pa	-
Oročeni depoziti banaka do jedne godine	8.50%-16.75%	-
Oročeni depoziti stanovništva do jedne godine	5%-13%	1.2%-9%
Oročeni depoziti stanovništva preko jedne godine	2.8%-6%	-
Oročeni depoziti preduzeća do jedne godine	5.85%-15.18%	3.5%-6.0%

Izloženost Banke riziku od promena kamatnih stopa prikazana je u Napomeni 37b.

Devizni rizik

Devizni rizik podrazumeva izloženost Banke riziku promene kursa stranih valuta u slučaju neuravnotežene devizne pozicije kao i u slučaju neuravnotežene pozicije pojedinačnih valuta.

Banka upravlja deviznim rizikom nastojeći da spreči negativne efekte promene međuvalutarnih kursa i kursa stranih valuta u odnosu na dinar kako na finansijski rezultat Banke, tako i na sposobnost klijenata da vraćaju kredite u deviznom znaku.

U cilju zaštite od deviznog rizika, Banka dnevno prati kretanje deviznih kursa na finansijskom tržištu, vodi politiku niske izloženosti deviznom riziku i sa korisnicima kredita i plasmana ugovara valutnu klauzulu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.3. Tržišni rizici (nastavak)

Devizni rizik (nastavak)

U upravljanju deviznim rizikom Banka teži:

- kontinuiranom održavanju usklađenosti likvidnih sredstava u dinarima i drugim valutama, na način da Banka izvršava svoje obaveze i finansira poslovanje u normalnim uslovima, s tim da ima definisane aktivnosti za vanredne okolnosti u slučaju krize likvidnosti;
- predviđanju potreba Banke za likvidnim sredstvima u svakoj od vodećih valuta, kako bi se izbegle situacije u kojima je neophodna hitna konverzija jedne valutu u drugu, po visokoj ceni;
- praćenju ekonomskih trendova i tržišnih kretanja koja mogu imati za posledicu nepovoljna kretanja deviznog kursa i adekvatno usklađivanje stanja pojedinačnih valuta;
- konstantnoj zaštiti reputacije Banke kao pouzdane i profesionalne institucije, uz održavanje finansijskog potencijala i sposobnosti da odoli potresima na tržištu;
- usklađenosti poslovanja sa propisanim uslovima.

Merenje, praćenje i kontrola deviznog rizika obavlja se kontinuirano uzimajući u obzir niz najznačajnijih promenljivih veličina:

- makroekonomsko okruženje;
- promene kamatnih stopa na finansijskim tržištima, za svaku valutu pojedinačno;
- promene deviznih kurseva u međusobnim odnosima vodećih valuta od značaja za Banku;
- strukturu sredstava i obaveza u svakoj valuti pojedinačno i međusobnu uskladenost u različitim valutama;
- procenu potražnje za kreditima i depozitima po svakoj valuti pojedinačno;
- tržišne mogućnosti za devizne usluge;
- komparativne trendove.

Banka, pored praćenja usklađenosti pokazatelja deviznog rizika na dnevnom nivou, takođe vrši i praćenje vrednosti pod rizikom (Value at Risk – VaR) deviznog rizika koji se nalazi u bilansima Banke radi sagledavanja očekivanih maksimalnih gubitaka pod normalnim uslovima na tržištu. Banka takođe, radi sagledavanja uticaja ekstremnih kretanja na tržištu vrši ispitivanja stresnih scenarija promena na tržištu i njihov uticaj na izloženost Banke deviznom riziku.

Operativno upravljanje deviznim rizikom vrši se utvrđivanjem sistema limita. Banka postavlja limite na osnovu analize definisanih scenarija očekivanih i neočekivanih promena deviznih kurseva i sagledavanja njihovog uticaja na prihod Banke, vrednost aktive i pasive i deviznu poziciju Banke. Sistem limita obezbeđuje granice za nivo prihvatljivog deviznog rizika za Banku i osigurava da prelazak limita bude evidentiran i razmatran od strane nadležnih tela u Banci.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom najmanje jednom nedeljno na redovnim sednicama, a po potrebi i na vanrednim sednicama upravlja deviznim rizikom na bazi kupoprodaje deviza od strane komitenata, kao i plana plasiranja sredstava od strane kreditnog odeljenja, a za koje je planirano ugovaranje valutne klauzule kao instrumenta zaštite. Na bazi ovih informacija Odbor donosi odluke o kupovini ili prodaji deviza, kao i o arbitražama deviza radi upravljanja dugim ili kratkim pozicijama u pojedinim valutama.

Izloženost Banke riziku od promena kurseva stranih valuta prikazana je u Napomeni 38.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)**4.3. Tržišni rizici (nastavak)***Cenovni rizik*

Cenovni rizik je rizik fluktuacije tržišnih cena hartija od vrednosti, koje će uticati na fer vrednost ulaganja i ostalih izvedenih finansijskih instrumenata. Primarna izloženost Banke cenovnom riziku, proizlazi iz portfolia plasmana koji su raspoloživi za prodaju. Izloženost cenovnom riziku Banka ostvaruje u pozicijama koje se iskazuju po fer vrednosti u finansijskom imovinom namenjenom trgovanju i deviznom pozicijom. Kod upravljanja tržišnim rizicima Banka u potpunosti poštuje zakonske odredbe i odluke Narodne banke Srbije. Banka cenovnim rizikom upravlja na nivou pojedinačnih transakcija i portfolija. Banka je izložena cenovnom riziku kroz promene u cenama hartija od vrednosti u koje je plasirala sredstva radi ostvarivanja dobiti iz razlike u cenama. Politika Banke je da ograniči maksimalni očekivani gubitak u kratkim vremenskim periodima posmatranja, a radi maksimizacije prinosa na plasmane izložene cenovnom riziku.

Banka vodi politiku upravljanja cenovnim rizikom na način koji treba da obezbedi da se formira kontrolisani nivo izloženosti riziku promene cena plasmana Banke koji su namenjene za trgovanje, a radi ostvarivanja dobiti iz očekivane promene cena hartija od vrednosti i radi predupređivanja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepovoljnog kretanja na tržištu.

Izloženost Banke cenovnom riziku prikazana je u Napomeni 39.

4.4. Rizici izloženosti banke

U 2008. godine godini, Banka je vodila računa o usklađenosti pokazatelja rizika izloženosti i rizika ulaganja, i sprovođenjem odgovarajućih aktivnosti predviđenih relevantnim procedurama i odlukama o odobravanju kredita i ulaganjima u finansijsku i nefinansijsku imovinu, obezbedila usklađenost svojih plasmana i ulaganja sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Narodne banke Srbije.

Rizici izloženosti Banke obuhvataju rizike izloženosti Banke prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica, kao i rizike izloženosti Banke prema licu povezanom sa Bankom.

Odeljenje upravljanja rizicima prati, meri i izveštava nadležne odbore Banke o izloženostima Banke drugim rizicima, a pre svega izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, riziku ulaganja Banke u druga pravna lica i u osnovna sredstva, riziku koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena i operativni rizik.

U skladu sa procedurama o upravljanju rizicima, Izvršni odbor utvrđuje limite, odnosno koncentraciju plasmana po pojedinim pravnim licima ili grupi povezanih lica, i licima povezanim sa Bankom. Upravni odbor navedenim merama nastoji da obezbedi usklađenost izloženosti Banke sa propisanim limitima, odnosno obezbeđuje da zbir svih velikih izloženosti Banke ne bude veći od 400% kapitala Banke, kao i da ukupna izloženost Banke prema licu povezanom sa Bankom ne bude veća od 5% kapitala Banke, odnosno 25% kapitala Banke prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)**4.5. Rizici ulaganja banke**

Rizici ulaganja banke, obuhvataju rizike ulaganja u druga pravna lica i u osnovna sredstva. U skladu sa regulativom Narodne banke Srbije, Odeljenje upravljanja rizicima prati ulaganja Banke i obaveštava Upravni odbor i obezbeđuje da ulaganje Banke u jedno lice koje nije u finansijskom sektoru ne pređe 10% kapitala banke, te da ulaganja Banke u lica koja nisu u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva Banke ne pređu 60% kapitala Banke.

Merenje rizika ulaganja u osnovna sredstva podrazumeva analizu potreba, profitabilnosti i rentabilnosti takve investicije kao i uticaja angažovanja sredstava Banke u značajnijim iznosima u ovaj vid plasiranja na rizičnu poziciju Banke prvenstveno u pogledu likvidnosti i operativnih rizika.

4.6. Rizik zemlje

Pod rizikom koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena podrazumevaju se negativni efekti koji bi mogli uticati na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Imajući u vidu dugoročnu orijentaciju Banke na izvozno orijentisana preduzeća i preduzeća koja izvoze investicione radove na inostranim tržištima, Banka je u svom angažovanju u vidu odobravanja kredita i drugih vidova podrške za navedene namene izložena uticaju i rizika zemlje. U skladu sa tim Banka vodi politiku upravljanja tim rizikom na način da se obezbedi minimalna izloženost kroz adekvatno merenje rizika zemlje primenom usvojene kategorizacije i utvrđivanjem limita izloženosti prema zemljama na osnovu usvojenih merila rizičnosti, odnosno na osnovu utvrđenog rejtinga zemlje, kao i primenom prihvatljivih sredstava ublažavanja datog rizika.

Jedan od značajnih segmenata operativnog upravljanja rizikom zemlje predstavlja i utvrđivanje limita izlaganja Banke grupi zemalja i svakoj pojedinačnoj zemlji. Limit izloženosti se odnosi na sve transakcije sa kompanijama u ovoj zemlji i domaćim kompanijama koje imaju poslove u datoj zemlji. Limiti izloženosti se utvrđuju za sve zemlje kategorizovane prema internom sistemu kategorizacije koji je Banka razvila.

4.7. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnost upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nepredvidivih eksternih događaja.

Banka meri izloženost operativnom riziku u skladu sa zakonskim odredbama i odlukama Narodne banke Srbije. U upravljanju operativnim rizikom Banka sprovodi kvantitativno i kvalitativno merenje koje se temelje na prikupljanju podataka o stvarnim i potencijalnim gubicima usled operativnog rizika, samostalnoj proceni rizika i sistema kontrola i izveštavanja koje obuhvata interno i eksterno izveštavanje. Banka upravlja operativnim rizikom na način da minimizira uticaj negativnih i neuspelih unutrašnjih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja na finansijski rezultat Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.8. Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Banka zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvala optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a akcionarima obezbedila dividende.

Banka kontinuirano upravlja kapitalom kako bi ostvarila sledeće:

- obezbedila usaglašenost sa zahtevima u vezi sa kapitalom koji su definisani od strane Narodne banke Srbije;
- obezbedila adekvatan nivo kapitala za nastavak poslovanja po načelu stalnosti poslovanja, i
- odžala kapital na nivou koji će omogućiti budući razvoj poslovanja.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke se prati mesečno od strane rukovodstva Banke. Narodna banka Srbije je definisala sledeće limite za kapital:

- Minimalni novčani iznos kapitala od EUR 10 miliona;
- Koeficijent adekvatnosti kapitala od 12%; i
- Bruto dinarski plasmani stanovništvu u visini od 150% osnovnog kapitala.

Ukupan kapital Banke se sastoji od osnovnog i dopunskog kapitala i odbitnih stavki:

- Osnovni kapital čini: akcijski kapital po osnovu običnih akcije, emisona premija, rezerve iz dobiti, neraspoređeni dobitak/gubitak, kapitalna dobit/gubitak po osnovu otkupljenih sopstvenih akcija, i nematerijalna ulaganja i otkupljene sopstvene akcije kao minusne stavke osnovnog kapitala.
- Dopunski kapital čini: akcijski kapital po osnovu prioritetnih akcija, emisona premija po osnovu prioritetnih akcija, revalorizacione rezerve koje se odnose na osnovna sredstva i učešća u kapitalu, rezerve iz dobiti za opšte bankarske rizike do 1.25% rizične aktive, subordinirane obaveze u nivou do 50% osnovnog kapitala, i otkupljene sopstvene prioritetne akcije kao minusna stavka dopunskog kapitala.
- Odbitne stavke od ukupnog kapitala čini: nedostajući iznos rezervi za procenjene gubitke, učešća u kapitalu banaka ili drugih finansijskih organizacija koja prelaze 10% kapitala organizacije u koju se ulaže kao i 10% kapitala banke koja vrši ulaganja i iznos dopunskog kapitala banke koji prelazi njen osnovni kapital.

Rizična bilansna i vanbilansna aktiva se utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive. Ponderi rizičnosti su podeljeni u pet grupa (0%, 20%, 50%, 100% i 125%). U skladu sa propisima Narodne banke Srbije, prilikom obračuna koeficijenta adekvatnosti kapitala, ukupna rizična bilansna i vanbilansna aktiva se uvećavaju za iznos otvorene devizne pozicije.

Struktura ukupnog kapitala Banke na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine, kao i koeficijent adekvatnosti kapitala prikazani su u Napomeni 31.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine**4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)****4.9. Pravična (fer) vrednost**

Poslovna politika Banke je da obelodani informacije o pravičnoj vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti.

U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Banke vrši procenu rizika i u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši ispravku vrednosti.

Finansijski instrumenti Banke iskazani po amortizovanoj vrednosti uglavnom imaju kratkoročna dospeća i nose varijabilnu kamatnu stopu koja odražava tekuće tržišne uslove. Shodno tome, rukovodstvo Banke smatra da vrednost po kojoj su navedeni finansijski instrumenti iskazani odgovara njihovoj tržišnoj vrednosti.

Fer vrednost kredita i plasmana komitentima jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrednosti, umanjenoj za ispravke vrednosti po osnovu obezvređenja.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrednosti kojima se trguje i hartije od vrednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cenama na dan bilansa stanja. Kotirana tržišna cena koja se koristi za finansijska sredstva Banke predstavlja cenu na zatvaranju.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu (na primer derivati kojima se trguje na nezvaničnoj berzi) utvrđuje se različitim tehnikama procene. Banka primenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Kotirane tržišne cene ili kotirane cene dilera za slične instrumente koriste se za dugoročne obaveze. Ostale tehnike, kao što su procenjene diskontovane vrednosti novčanih tokova, koriste se za određivanje fer vrednosti preostalih finansijskih instrumenata. Fer vrednost terminskih deviznih ugovora utvrđuje se primenom kotiranih tržišnih kurseva na dan bilansa stanja.

Pretpostavlja se da nominalna vrednost, umanjena za gubitke zbog umanjenja vrednosti potraživanja i obaveza, približno odražava njihovu fer vrednost.

Depoziti banaka i komitenata su uglavnom po viđenju ili kratkoročni sa ugovorenim varijabilnim kamatnim stopama i stoga rukovodstvo Banke smatra da vrednosti po kojima su isti iskazani u bilansu stanja odgovaraju njihovoj tržišnoj vrednosti.

Fer vrednost finansijskih obaveza za potrebe obelodanjivanja procenjuje se diskontovanjem budućih ugovornih novčanih tokova prema trenutnoj tržišnoj kamatnoj stopi koja je Banci na raspolaganju za slične finansijske instrumente.

Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u priloženim finansijskim izveštajima odražavaju vrednost koja je u datim okolnostima najverodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

4. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA (nastavak)

4.10. Poreski rizici

Poreski sistem Republike Srbije je u procesu kontinuirane revizije i izmena. U Republici Srbiji poreski period je otvoren tokom perioda od 5 godina. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamata i penalima. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izveštajima pravilno iskazane.

5. KOREKCIJA BILANSA STANJA I BILANSA USPEHA ZA 2007.GODINU

a) Korekcija bilansa stanja za 2007. godinu

	Neraspoređena dobit	Obaveze iz dobitka
Stanje, 1. januara 2007.	502,008	1,344
Korekcija početnog stanja	(35,000)	-
Korigovano početno stanje 1. januara 2007.	<u>467,008</u>	<u>1,344</u>
Povećanja	538,233	-
Smanjenja	(425,067)	-
Korekcija u toku godine	<u>(39,000)</u>	<u>39,000</u>
Korigovano stanje 31. decembra 2007.	<u><u>541,174</u></u>	<u><u>40,344</u></u>

b) Korekcija bilansa uspeha za 2007. godinu

	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	Dobit pre oporezivanja
Prethodno iskazano, 2007.	322,526	556,064
Korekcija prethodno iskazanog stanja	(35,000)	35,000
Korekcija prethodno iskazanog stanja	<u>39,000</u>	<u>(39,000)</u>
Korigovano stanje 31. decembra 2007.	<u><u>326,526</u></u>	<u><u>552,064</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

6. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Prihodi od kamata		
<i>Kredit i depoziti</i>		
Narodna banka Srbije	10,498	8,896
Domaće banke i druge finansijske organizacije	55,764	-
Strane banke i druge finansijske organizacije	22,227	21,920
Preduzeća	234,046	133,438
Revalorizovana kamata od preduzeća	3,596	8,861
Javni sektor	-	162
Stanovništvo	37,712	21,825
Ostalo	374	916
Strana lica	6,109	12,849
<i>Kamata na hartije od vrednosti</i>		
Repo poslovi	329,232	159,637
Menice i čekovi	906	5,102
Obveznice	16,313	25,845
Ukupno	716,777	399,451
Rashodi od kamata		
Banke i druge finansijske institucije	20,761	519
Preduzeća	14,853	6,856
Stanovništvo	35,525	38,013
Javni sektor	1,568	10
Strana lica	116	14
Drugi komitenti	1,339	578
Ukupno	74,162	45,990
Dobitak po osnovu kamata	642,615	353,461

7. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Prihodi od naknada i provizija		
<i>Naknade za bankarske usluge:</i>		
- naknade za usluge platnog prometa (osim stanovništva)	36,012	42,202
- naknade za izdate garancije i ostala jemstva	20,028	15,349
- naknade po poslovima sa stanovništvom	11,777	22,009
- ostale naknade i provizije za bankarske usluge	5,370	6,231
	73,187	85,791

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

8. RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Rashodi naknada i provizija		
Naknade za usluge platnog prometa:		
- u zemlji	2,435	2,042
- u inostranstvu	6,696	5,727
Ostale naknade i provizije	2,512	3,902
Ukupno	11,643	11,671
Dobitak po osnovu naknada i provizija	61,544	74,120

9. NETO DOBITAK/(GUBITAK) PO OSNOVU PRODAJA HARTIJA OD VREDNOSTI KOJE SU RASPOLOŽIVE ZA PRODAJU

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Prihodi od prodaje hartija od vrednosti koje su raspoložive za prodaju		
Prihodi od prodaje hartija od vrednosti koje su raspoložive za prodaju	253	183,156
Rashodi od prodaje hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	(1,661)	-
Ukupno	(1,408)	183,156

10. NETO PRIHODI OD KURSNIH RAZLIKA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Pozitivne kursne razlike	3,218,460	4,258,576
Negativne kursne razlike	(3,187,769)	(4,245,861)
Neto prihodi od kursnih razlika	30,691	12,715

11. NETO PRIHODI/(RASHODI) PO OSNOVU INDIREKTNIH OTPISA PLASMANA I REZERVISANJA

a) Knjiženja na teret rezultata

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Prihodi po osnovu ukidanja rezervisanja za vanbilansne pozicije (Napomena 11b i 28)	10,358	128,789
Prihodi po osnovu ukidanja indirektnih otpisa plasmana bilansnih pozicija (Napomena 11b)	1,854,079	239,026
Rashodi indirektnih otpisa plasmana bilansnih pozicija	(307,943)	(80,259)
Rashodi indirektnih otpisa plasmana vanbilansnih pozicija	-	(9,285)
Rashodi rezervisanja za penzije (Napomena 28)	(5,373)	(6,628)
Rashodi rezervisanja za jubilarne nagrade i bonuse (Napomena 28)	(4,936)	(3,827)
Ukupno	1,546,185	267,816

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

11. NETO PRIHODI /(RASHODI) PO OSNOVU INDIREKTNIH OTPISA PLASMANA I REZERVISANJA (nastavak)

b) Promene na računima ispravke vrednosti po osnovu obezvređenja finansijskih plasmana i rizične vanbilansne aktive u 2008. godini

	Kamate i naknade (Napomena 19)	Dati krediti i depoziti (Napomena 20)	Hartije od vrednosti (Napomena 21)	Učešća u kapitalu (Napomena 22)	Ostali plasmani (Napomena 23)	Ostala aktiva (Napomena 25)	U hiljadama dinara	
							Vanbilansna aktiva (Napomena 28)	Ukupno
Stanje na dan								
1. januara 2008. godine	3,686	6,804,136	152	1,140	36,583	32,542	26,165	6,904,404
Nove ispravke u toku godine (Napomena 11a)	8,372	275,797	-	-	23,774	-	-	307,943
Kursne razlike	702	426,946	-	-	2,471	-	2,136	432,255
Isknjižavanje ispravke vrednosti	-	(5,290,657)	-	-	-	-	-	(5,290,657)
Ukidanje inidrektnih otpisa plasmana (Napomena 11a i 28)	(4,223)	(1,834,173)	(152)	(912)	(14,286)	(333)	(10,358)	(1,864,437)
Ostala povećanja/(smanjenja) (Napomena 15)	-	-	-	20,940	-	-	-	20,940
Stanje na dan 31. decembra 2008. godine	8,537	382,049	-	21,168	48,542	32,209	17,943	510,448

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

12. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	228,721	187,710
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade	80,782	66,665
Ostali lični troškovi	36,294	33,151
Isplate zaposlenima za učešće u dobiti	65,000	39,000
Ukupno	410,797	326,526

13. OPERATIVNI I OSTALI POSLOVNI RASHODI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Troškovi indirektnih poreza i doprinosa	68,638	58,786
Usluge	24,973	25,362
Ostali nematerijalni troškovi	36,769	36,208
Sponzorstvo, humanitarna pomoć i donacije	17,363	14,186
Materijal i energija	11,621	11,111
Troškovi reprezentacije	8,912	5,263
Premije osiguranja	5,311	4,628
Ostali rashodi	7,811	6,004
Ukupno	181,398	161,548

14. PRIHODI OD PROMENE VREDNOSTI IMOVINE I OBAVEZA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Prihodi po osnovu primene valutne klauzule na kredite i plasmane	98,559	64,465
Prihodi od promene vrednosti hartija od vrednosti	4,383	170,530
Prihodi od promene vrednosti plasmana i potraživanja	-	133
	102,942	235,128

15. RASHODI OD PROMENE VREDNOSTI IMOVINE I OBAVEZA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Rashodi po osnovu ulaganja u HOV	228,306	-
Rashodi od promene vrednosti plasmana i potraživanja (Napomena 11b)	20,940	-
Rashodi po osnovu primene valutne klauzule na kredite i plasmane	57,151	68,561
	306,397	68,561

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

16. POREZ NA DOBITAK

a) Komponente poreza na dobitak

Ukupan poreski rashod sastoji se od sledećih poreza:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Tekući porez	(177,173)	(53,565)
Odložen poreski prihod	869	735
Ukupno	(176,304)	(52,830)

b) Usaglašavanje iznosa tekućeg poreza i proizvoda dobitka pre oporezivanja i propisane poreske stope

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Dobitak pre oporezivanja	1,470,895	552,064
Porez na dobitak po stopi od 10%	147,090	55,206
Poreski efekat primene različitih stopa amortizacije za knjigovodstvene i poreske svrhe	(869)	(735)
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreskom bilansu	33,170	5,704
Prihod po osnovu dividendi	(832)	(52)
Porez nakon umanjenja poreske osnovice	178,559	60,123
Umanjenje po osnovu zapošljavanja novih radnika	-	(5,080)
Umanjenje po osnovu ulaganja u osnovna sredstva	(2,255)	(2,213)
Obračunati porez	176,304	52,830
<i>Efektivna stopa poreza na dobitak</i>	<i>11.99%</i>	<i>9.57%</i>

c) Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između knjigovodstvene vrednosti osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja i njihove poreske osnove, kao i na privremene razlike nastale po osnovu revalorizacije osnovnih sredstava i promene fer vrednosti hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju. Promene na odloženim poreskim obavezama u toku godine prikazane su u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Stanje na dan 1. januara	25,261	25,216
Efekat privremenih razlika po osnovu amortizacije evidentiran u korist bilansa uspeha	(869)	(735)
Efekat privremenih razlika po osnovu revalorizacije evidentiran na teret revalorizacionih rezervi	(11,023)	780
Stanje na dan 31. decembra	13,369	25,261

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

17. GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Tekući račun	244,708	30,463
Blagajna:		
- u dinarima	20,564	13,598
- u stranoj valuti	51,273	35,528
Devizni računi:		
- kod domaćih banaka	12,681	5,599
- kod stranih banaka	81,097	26,483
Stanje na dan 31. decembra	410,323	111,671

U skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne banke Srbije, Banka je dužna da obračunava i izdvaja obaveznu dinarsku rezervu po stopi od 10% na dinarske depozite (5%, na oročene dinarske štedne uloge preko 30 dana), na iznos prosečnog dnevnog stanja dinarskih sredstava u toku jednog kalendarskog meseca na svoj žiro račun kod Narodne banke Srbije, 45% na dinarske depozite koji su indeksirani deviznom klauzulom, po stopi od 45% na deo dinarske osnovice koju čine obaveze u dinarima po osnovu depozita i kredita primljenih iz inostranstva i to do nivoa te osnovice iz septembra 2008. godine, po stopi od 0% na pozitivnu razliku između dela dinarske osnovice koju čine obaveze u dinarima po osnovu depozita i kredita primljenih iz inostranstva iz prethodnog kalendarskog meseca i tog dela osnovice iz septembra 2008. godine.

Na dan 31. decembra 2008. godine, obavezna rezerva u dinarima iznosila je 327,339 hiljada dinara (31. decembar 2007. godine: 30,463 hiljada dinara) i bila je uskađena sa navedenom Odlukom Narodne banke Srbije. Prosečna kamatna stopa na iznos izdvojene dinarske rezerve u toku 2008. godine iznosila je 2.50% na godišnjem nivou.

Banka nije koristila navedena sredstva rezerve u svrhe održanja likvidnosti u toku 2008. godine.

18. OPOZIVI DEPOZITI I KREDITI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Dinarska sredstva kod Narodne banke Srbije	240,000	155,000
Obavezna rezerva u stranoj valuti	438,233	331,869
Potraživanja u dinarima od Narodne banke Srbije po repo transakcijama	2,110,000	1,465,000
Stanje na dan 31. decembra	2,788,233	1,951,869

Na dan 31. decembra 2008. godine, sredstva na računima kod Narodne banke Srbije u iznosu od 240,000 hiljada dinara (31. decembar 2007. godine: 155,000 hiljada dinara) predstavljaju deponovane viškove likvidnih sredstava. Kamatna stopa na deponovane viškove likvidnih sredstava kod Narodne banke Srbije u toku 2008. godine kretala se u rasponu od 7.5% do 15.25% na godišnjem nivou.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

18. OPOZIVI DEPOZITI I KREDITI (nastavak)

Potraživanja po repo transakcijama u iznosu od 2,110,000 hiljada dinara na dan 31. decembra 2008. godine, odnose se na sredstva plasirana u blagajničke zapise Narodne banke Srbije sa rokovima dospeća od 14 dana i kamatnim stopama u rasponu od 14% do 17.75% na godišnjem nivou.

U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne banke Srbije, Banka obračunava i izdvaja deviznu rezervu kod Narodne banke Srbije na osnovu prosečnog dnevnog iznosa depozita u stranoj valuti na mesečnom nivou u prethodnom mesecu i štednih depozita u stranoj valuti. Obavezna rezerva se obračunava po stopi od 40% na iznos prosečnog dnevnog knjigovodstvenog stanja deviznih sredstava u prethodnom kalendarskom mesecu u dinarskoj protivvrednosti po zvaničnom srednjem kursu NBS na taj dan. Od 1. jula 2005. godine Narodna banka Srbije ne plaća kamatu na obaveznu deviznu rezervu.

Narodna banka Srbije je u cilju očuvanje devizne likvidnosti banaka, u toku 2008. godine uvela obavezu da se deo obračunate devizne obavezne rezerve izdvaja u dinarima. Prvobitno je bilo propisano da se, na ovaj način, izdvaja 10% obračunate devizne obavezne rezerve, da bi ista u dva navrata bila povećana na 20% odnosno 40% (važećih na dan 31. decembra 2008. godine).

Na dan 31. decembra 2008. godine, obavezna rezerva Banke u stranoj valuti bila je usklađena sa navedenom Odlukom Narodne banke Srbije.

19. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU KAMATA, NAKNADA, PRODAJE, PROMENE FER VREDNOSTI DERIVATA I DRUGA POTRAŽIVANJA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
U dinarima:		
Banke	13	816
Preduzeća	25,557	13,028
Stanovništvo	1,976	1472
Ostali komitenti	337	253
	<u>27,883</u>	<u>15,569</u>
U stranoj valuti:		
Preduzeća	2,149	722
Ostali komitenti	8,451	7,187
	<u>10,600</u>	<u>7,909</u>
Potraživanja po osnovu kamate i naknade, bruto	<u>38,483</u>	<u>23,478</u>
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 11b)</i>	<u>(8,537)</u>	<u>(3,686)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u><u>29,946</u></u>	<u><u>19,792</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

20. DATI KREDITI I DEPOZITI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
U dinarima		
Banke	200,642	140,000
Preduzeća	1,368,105	727,359
Stanovništvo	403,008	323,275
Ostalo	35,650	59,987
Ukupno	2,007,405	1,250,621
U stranoj valuti		
Preduzeća	346,563	305,271
Depozit kod Centralnog Registra za hartije od vrednosti	3,544	3170
Strana lica	173,959	6,763,072
Ukupno	524,066	7,071,513
Dati krediti i depoziti bruto	2,531,471	8,322,134
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 11b)</i>	<i>(382,049)</i>	<i>(6,804,136)</i>
Stanje na dan 31. decembra	2,149,422	1,517,998

a) Pregled po vrstama korisnika kredita i plasmana

	U hiljadama dinara					
	Kratkoročni plasmani	Dugoročni plasmani	2008. Ukupno	Kratkoročni plasmani	Dugoročni plasmani	2007. Ukupno
U dinarima						
Kreditni:						
- preduzećima	1,171,616	158,641	1,330,257	644,551	98,634	743,185
- drugim komitentima	233,293	4,489	237,782	140,000	-	140,000
- stanovništvu	83,124	292,602	375,726	121,371	220,012	341,383
Dospela potraživanja	63,640	-	63,640	26,053	-	26,053
	1,551,673	455,732	2,007,405	931,975	318,646	1,250,621
U stranoj valuti						
Oročeni depoziti kod crhov-a	3,544	-	3,544	3,170	-	3,170
Kreditni preduzećima	178,423	149,145	327,568	141,923	146,640	288,563
Potraživanja od stranih pravnih lica – Tunis	40,950	-	40,950	-	104,934	104,934
Dospela potraživanja	152,004	-	152,004	6,674,846	-	6,674,846
	374,921	149,145	524,066	6,819,939	251,574	7,071,513
Dati krediti i depoziti, bruto	1,926,594	604,877	2,531,471	7,751,914	570,220	8,322,134
<i>Minus:</i>						
Ispravka vrednosti (Napomena 11b)	<i>(378,785)</i>	<i>(3,264)</i>	<i>(382,049)</i>	<i>(6,738,696)</i>	<i>(65,440)</i>	<i>(6,804,136)</i>
Stanje na dan 31. decembra	1,547,809	601,613	2,149,422	1,013,218	504,780	1,517,998

Kratkoročni krediti pravnim licima odobravani su za finansiranje poslovnih aktivnosti u oblasti građevinarstva i prerađivačke industrije, kao i za ostale namene, uz fiksnu kamatnu stopu koja se kretala u rasponu od 6.17% do 26.82% na godišnjem nivou, na dinarske kredite, odnosno od 9.0% do 15.38% na kredite u stranoj valuti (7.0% do 18.16% za kredite indeksirane valutnom klauzulom). Pored kredita sa fiksnom kamatnom stopom odobravani su i krediti sa promenljivom kamatnom stopom u rasponu od 1% do 8% uvećano za referentnu kamatnu stopu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

20. DATI KREDITI I DEPOZITI (nastavak)

a) Pregled po vrstama korisnika kredita i plasmana (nastavak)

Dugoročni krediti pravim licima odobravani su za finansiranje investicionih projekata, nabavku osnovnih sredstava i trajnih obrtnih sredstava na period do 10 godina, uz fiksne kamatne stope koje su se kretale u rasponu od 12.68% do 20.98% na godišnjem nivou, na dinarske kredite, odnosno od 9% do 11.13% na kredite u stranoj valuti (4.5% do 9.0% na kredite indeksirane valutnom klauzulom).

Dugoročni krediti pravnim licima su odobravani i sa promenljivom kamatnom stopom u rasponu od 2.5% do 4% uvećano za referentnu kamatnu stopu).

Najznačajnija pojedinačna potraživanja Banke po osnovu odobrenih kratkoročnih i dugoročnih kredita odnose se na komitente "GP "Hidrotehnika-Hidroenergetika" a.d., Beograd (321,652 hiljade dinara) i Invest – Import International a.d. Beograd (200,000 hiljada dinara), koji čine 20.6% bruto datih kredita i plasmana banke na dan 31. decembra 2008. godine.

Gotovinski krediti stanovništvu odobravaju se na period od 6-24 meseca a kamatna stopa se kreće u rasponu od 1% + referentna stopa do 7%+ referentna stopa na mesečnom nivou. Potrošački krediti su odobravani uz istu kamatnu stopu a na period korišćenja od 6-36 meseci. Kamatna stopa na dozvoljena prekoračenja na računima građana iznosi 1.5% do 2% mesečno, odnosno 3% mesečno na nedozvoljeni minusni saldo na tekućim računima građana.

Dugoročni krediti stanovništvu odobravani su za kupovinu automobila, rešavanje stambenih potreba, nabavku trajnih potrošnih dobara, plaćanje školarina i stručnog usavršavanja. Kamatna stopa je bila u rasponu od 2.8%-6.0% godišnje.

b) Ročnost dospeća plasmana komitentima

Ročnost dospeća plasmana komitentima prikazanih u bruto iznosu, prema preostalom roku dospeća, sa stanjem na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine, je sledeća:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Dospela potraživanja	215,644	6,700,899
Do 30 dana	334,336	218,646
Od 1 do 3 meseca	161,722	408,493
Od 3 do 12 meseci	1,214,892	423,876
Preko 1 godine	604,877	570,220
	<u>2,531,471</u>	<u>8,322,134</u>

Struktura bruto dospelih potraživanja prikazana je kako sledi:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Dospela potraživanja		
Do 2 meseca	12,320	8,709
Od 2 do 6 meseci	19,015	5,120
Od 6 do 12 meseci	7,074	5,013
Preko 1 godine	177,235	6,682,057
	<u>215,644</u>	<u>6,700,899</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

20. DATI KREDITI I DEPOZITI (nastavak)

b) Ročnost dospeća plasmana komitentima (nastavak)

Dospela potraživanja u stranoj valuti su značajno smanjena u odnosu na 2007. godinu zbog naplate dela ranije otpisanog potraživanja od Republike Irak. Naime, Banka je po osnovu otkupa komercijalnih potraživanja iz 1991. godine po vojnim poslovima od Republike Irak, nakon usaglašavanja, naplatila iznos od USD 29,035,554.50 odnosno 1,655,787 hiljada dinara, a ostatak duga od USD 92,775,901.30 (5,290,657 hiljada dinara) je isknjižila iz evidencije. Iznos koji je naplaćen, obračunat je u skladu sa Metodologijom usaglašavanja iračkog komercijalnog duga, na način da je na iznos usaglašanih potraživanja obračunavana (i tromesečno unazad pripisivana glavnom dugu) kamata po stopi 3M LIBOR+0.75% i na tako dobijeni ukupni iznos od USD 283,273,702.42 primenjena stopa za isplatu od 10.25% (opšti uslovi naplate iračkog komercijalnog duga isplaćivanog u novcu).

c) Koncentracija plasmana komitentima

Koncentracija kredita plasiranih komitentima Banke, prikazanih u bruto iznosu na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine, značajna je kod sledećih delatnosti:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Strane države i strana pravna lica	40,950	6,659,561
Građevinarstvo	455,480	279,180
Prerađivačka industrija	445,877	199,698
Strane banke	133,009	113,611
Stanovništvo	404,992	320,472
Trgovina	532,203	372,104
Domaće banke	200,642	140,000
Ostali	318,318	237,508
Stanje na dan 31. decembra	2,531,471	8,322,134

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

21. HARTIJE OD VREDNOSTI (bez sopstvenih akcija)

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
U stranoj valuti		
Obveznice RS po osnovu stare devizne štednje	131,447	149,473
Odstupanje od nominalne vrednosti obveznica RS	(27,610)	(27,365)
Obveznice Republike Irak	314,507	268,652
Odstupanje od nominalne vrednosti obveznica Iraka	(176,127)	(89,502)
Ukupno	242,217	301,258
U dinarima		
Hartije od vrednosti raspoložive za prodaju	100,749	317,267
Blagajnički zapisi Narodne banke Srbije	55,146	-
Eskontovane menice u dinarima	20,488	7,525
Ukupno	176,383	324,792
Hartije od vrednosti, bruto	418,600	626,050
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 11b)</i>	-	(152)
Stanje na dan 31. decembra	418,600	625,898

Hartije od vrednosti na dan 31. decembra 2008. godine čine:

- hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz bilans uspeha (obveznice stare devizne štednje u iznosu od 103,837 hiljada dinara);
- hartije od vrednosti raspoložive za prodaju koje čine akcije banaka i preduzeća (akcije banaka učestvuju sa 54.45% u ukupnom portfelju ovih hartija od vrednosti), kao i obveznice Republike Irak;
- Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća (blagajnički zapisi NBS i menice primljene u eskont). Kamatna stopa na potraživanja po osnovu menica preduzeća primljenih u eskont koje dospevaju u roku do 6 meseci, iznosi od 19.56% do 26.82% na godišnjem nivou.

22. UDELI (UČEŠĆA)

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Učešća u kapitalu		
U dinarima:		
- Energoprojekt garant A.D., Beograd	27,529	20,454
- druga pravna lica	4,316	4,315
- u stranoj valuti (S.W.I.F.T.)	134	120
<i>Učešća u kapitalu zavisnih preduzeća</i>		
- Jubmes broker A.D., Beograd	20,940	20,940
- Jubmes invest	39,882	-
- Fondacija Dečje srce, Beograd	114	114
Učešće u kapitalu (bruto)	92,915	45,943
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 11b)</i>	(21,168)	(1,140)
Stanje na dan 31. decembra	71,747	44,803

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

23. OSTALI PLASMANI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Ostali plasmani		
Kratkoročno oročena sredstva kod ino banaka	637,927	408,708
Ostali plasmani	60,118	45,767
Ostali plasmani bruto	<u>698,045</u>	<u>454,475</u>
<i>Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 11b)</i>	<u>(48,542)</u>	<u>(36,583)</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u><u>649,503</u></u>	<u><u>417,892</u></u>

Plasmani stranim bankama odnose se na oročena sredstva kod inostranih komercijalnih banaka na period od 3 do 7 dana, uz kamatnu stopu od 1.2% do 9.20% za EUR i od 0.40% do 4.98% za USD na godišnjem nivou.

24. OSNOVNA SREDSTVA I NEMATERIJALNA ULAGANJA

	U hiljadama dinara				
	Građevinski objekti	Oprema	Investicije u toku	Ukupno	Nematerijalna ulaganja
NABAVNA VREDNOST					
Stanje 1. januar 2008.	424,373	129,714	6,015	560,102	12,087
Povećanja	-	17,185	76,284	93,469	376
Otuđivanje i rashodovanje	-	(3,697)	-	(3,697)	-
Stanje 31. decembra 2008.	<u>424,373</u>	<u>143,202</u>	<u>82,299</u>	<u>649,874</u>	<u>12,463</u>
ISPRAVKA VREDNOSTI					
Stanje 1. januar 2008.	82,228	68,029	-	150,257	5,507
Amortizacija	8,320	19,015	-	27,335	2,428
Otuđivanje i rashodovanje	-	(2,988)	-	(2,988)	-
Stanje 31. decembra 2008.	<u>90,548</u>	<u>84,056</u>	<u>-</u>	<u>174,604</u>	<u>7,935</u>
Neotpisana vrednost na dan:					
- 31. decembra 2008. godine	<u>333,825</u>	<u>59,146</u>	<u>82,299</u>	<u>475,270</u>	<u>4,528</u>
- 1. januar 2008. godine	<u>342,145</u>	<u>61,685</u>	<u>6,015</u>	<u>409,845</u>	<u>6,580</u>

Na dan 31. decembra 2008. godine, Banka nema građevinske objekte pod hipotekom uknjižene radi obezbeđenja otplate kredita ili izmirenja drugih finansijskih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

25. OSTALA SREDSTVA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
U dinarima:		
Potraživanja od Slavija banke A.D., Beograd - u stečaju	32,210	32,210
Potraživanja po osnovu potrošnje platnim karticama	289	1,685
Dati avansi u dinarima	8,928	2,951
Potraživanja za unapred plaćene poreze	614	612
Zalihe	342	1,385
Ostala potraživanja u dinarima	1,427	19
Ukupno	43,810	38,862
U stranoj valuti:		
Potraživanja po osnovu potrošnje platnim karticama	64	-
Ostala potraživanja u stranoj valuti	-	238
Ukupno	64	238
<i>Aktivna vremenska razgraničenja</i>		
Razgraničena potraživanja za obračunatu kamatu u dinarima	7,898	4,752
Razgraničeni unapred plaćeni troškovi	5,960	5,332
Ukupno	13,858	10,084
Ostala sredstva bruto	57,732	49,184
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(33,263)	(33,390)
Stanje na dan 31. decembra	24,469	15,794

26. TRANSAKCIONI DEPOZITI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Transakcioni depoziti		
Transakcioni depoziti bankarskog sektora	33,448	1
Transakcioni depoziti drugih preduzeća	453,227	536,198
Transakcioni depoziti stanovništva	192,562	169,230
Transakcioni depoziti ostalih komitenata	13,131	59,415
Stanje na dan 31. decembra	692,368	764,844

Na transakcione depozite u dinarima pravnih lica Banka plaća kamatu u rasponu od 1.7% do 2.55% na godišnjem nivou u zavisnosti od visine prosečnog stanja na računu. Na transakcione depozite pravnih lica u stranoj valuti Banka ne plaća kamatu.

Na transakcione depozite stanovništva u dinarima Banka plaća kamatu po stopi od 2.5% godišnje, odnosno od 0.5% do 1.5% godišnje za depozite u stranoj valuti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

26. TRANSAKCIONI DEPOZITI (nastavak)

Valutna struktura transakcionih depozita data je u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Transakcioni depoziti		
Transakcioni depoziti u dinarima	278,770	397,261
Transakcioni depoziti u stranoj valuti	413,598	367,583
	<u>692,368</u>	<u>764,844</u>

27. OSTALI DEPOZITI

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Kratkoročni depoziti		
Kratkoročni depoziti bankarskog sektora	246,301	117,924
Kratkoročni depoziti dr.preduzeća	678,712	133,373
Kratkoročni depoziti stanovništva	383,526	479,478
Kratkoročni depoziti ostalih komitenata	74,927	31,211
Ukupno	<u>1,383,466</u>	<u>761,986</u>
Dugoročni depoziti		
Dugoročni depoziti dr.preduzeća	60,912	154,386
Dugoročni depoziti stanovništva	13,487	17,036
Dugoročni depoziti ostalih komitenata	-	2,362
Ukupno	<u>74,399</u>	<u>173,784</u>
Stanje na dan 31. decembra	<u>1,457,865</u>	<u>935,770</u>

Kamatna stopa na kratkoročne depozite u dinarima banaka kretala se u rasponu od 8.5%-16.75% na godišnjem nivou. Na oročene depozite pravnih lica u dinarima Banka plaća kamatu u rasponu od 5.85% do 15.18% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava. Na depozite kratkoročno oročene u stranoj valuti Banka plaća kamatu od 3.5%-do 6.0%.

Kamatna stopa na kratkoročne depozite stanovništva u dinarima se kretala se u rasponu od 5% do 13% godišnje, u zavisnosti od perioda oročavanja. Kamatna stopa na kratkoročne depozite stanovništva u stranoj valuti se kretala se u rasponu od 1.2% do 9% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja i valute. Dugoročni depoziti stanovništva u stranoj valuti deponovani su po kamatnim stopama u rasponu od 2.8% do 6% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava.

Najznačajniji deponenti Banke su GP "Hidrotehnika-Hidroenergetika" a.d., Beograd (241,342 hiljadu dinara), "Vemus transporti i remont" d.o.o., Beograd (184,652 hiljade dinara) i "Agencija za osiguranje i finansiranje izvoza" a.d., Beograd (144,586 hiljada dinara), koji čine 26,53% ukupnih depozita na dan 31. decembra 2008. godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

28. REZERVISANJA

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama (a)	17,943	26,165
Rezervisanja za otpremnine za penzije i jubilarne nagrade zaposlenih (b)	64,022	53,713
Stanje na dan 31. decembra	81,965	79,878

Prema internoj politici Banke, rezervisanja za rizičnu vanbilansnu aktivnu vrši se po istim kriterijumima kao i rezervisanje za bilansnu aktivnu, odnosno vanbilansne stavke se klasifikuju u kategorije naplativosti potraživanja i to na osnovu procene nadoknadivog iznosa potraživanja ukoliko dođe do odliva sredstava i verovatnoće odliva sredstava. Za potencijalne obaveze kod kojih se ne očekuje odliv sredstava Banke i kod kojih se proceni da će potraživanja biti naplativa u punom iznosu Banka ne vrši rezervisanje.

Rezervisanja za otpremnine za penzije, jubilarne nagrade zaposlenih i neiskorišćene godišnje odmore za 2008. godinu formirana su na bazi izveštaja nezavisnog aktuaru i ista su iskazana u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih isplata. Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti očekivanih priliva korišćena je diskontna stopa od 11% koja predstavlja prosečnu kamatnu stopu ostvarenu na poslednje 3 aukcije državnih zapisa Republike Srbije emitovanih u dinarima. Navedena kamatna stopa predstavlja adekvatnu stopu u skladu sa MRS 19 "Naknade zaposlenima" u odsustvu razvijenog tržišta visokokvalitetnih korporativnih obveznica. Rezervisanje je utvrđeno na osnovu Kolektivnog ugovora Banke i pretpostavke prosečnog rasta zarada po stopi od 3% godišnje.

Promene na računima rezervisanja:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Rezervisanja za rizične vanbilansne pozicije (a)		
Stanje na dan 1. januara	26,165	148,132
Rezervisanja u toku godine	-	9,285
Ukidanje rezervisanja u korist prihoda (Napomena 11a)	(10,358)	(128,789)
Kursne razlike	2,136	(2,463)
Stanje na dan 31. decembra	17,943	26,165
Rezervisanja za otpremine, jubilarne nagrade(b)		
Stanje na dan 1. januara	53,713	43,258
Rezervisanja u toku godine (Napomena 11a)	10,309	10,455
Stanje na dan 31. decembra	64,022	53,713
Stanje na dan 31. decembra	81,965	79,878

29. OBAVEZE IZ DOBITKA

Na dan 31. decembra 2008. godine, obaveze iz dobitka u iznosu od 187,349 hiljada dinara (31. decembra 2007. godine: 40,344 hiljade dinara), pored obaveze za porez na dobit obuhvataju i ukalkulisane obaveze po osnovu isplate iz dobiti u iznosu od 65,962 hiljade dinara po osnovu obaveza za neisplaćene dividende za akcionare koji nisu dostavili uplatne račune.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

30. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Ostale obaveze:		
- za neizvršene isplate po naplatama u stranoj valuti	272,791	142,092
- za neraspoređene naplate u stranoj valuti	116,365	99,867
Obaveze za neto zarade i neto naknade zarada	9,902	12,292
Obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	1,752	5,814
Obaveze prema dobavljačima	2,260	1,910
Obaveze prema bivšim osnivačima Banke	2,647	2,685
Obaveze po osnovu više naplaćene provizije u stranoj valuti po sporazumu za projekat Sidi El Barrak	3,319	2,835
Ostale obaveze	11,647	11,250
Razgraničene obaveze za obračunatu kamatu	160	1,954
Razgraničeni prihodi od obračunatih naknada	14,715	9,846
Stanje na dan 31. decembra	435,558	290,545

Ostale obaveze za neizvršene isplate po naplatama u stranoj valuti odnose se na obaveze prema Hidrogranji, Sarajevo. Obaveze će biti izmirene nakon utvrđivanja pravnog sledbenika preduzeća.

31. KAPITAL BANKE

a) Struktura kapitala Banke

U skladu sa Odlukom o osnivanju i Statutom, kapital Banke se sastoji od:

- Akcijskog kapitala i
- Rezervi Banke.

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembra 2008. godine iznosi 1,557,188 hiljada dinara i u celini se sastoji od 154,177 običnih akcija nominalne vrednosti 10,100 dinara (na dan 31. decembra 2007. godine iznosio je 1,247,764 hiljada dinara i bio je podeljen na 123,541 akcija nominalne vrednosti 10,100 dinara). Odlukom Skupštine Banke od 27. marta 2008. godine deo neraspoređene dobiti u iznosu od 311,941 hiljada dinara je raspoređen na povećanje akcijskog kapitala, putem emisije akcija bez javne ponude radi pretvaranja akumulirane dobiti u osnovni kapital. Rešenjem Komisije za hartije od vrednosti od 3. aprila 2008. godine izdato je 30,636 komada akcija nominalne vrednosti 10,100 dinara u ukupnoj vrednosti od 309,424 hiljada dinara. Razlika do punog iznosa od 2,517 hiljada dinara isplaćena je akcionarima u novcu.

Osnivači Banke su država i domaća i strana pravna lica. Učešće države, domaćih pravnih i fizičkih lica u ukupnom akcijskom kapitalu iznosi na dan 31. decembra 2008. godine 68%, a stranih lica 32% (na dan 31. decembra 2007. godine taj odnos je bio 63.46%, odnosno 36.54%).

Postupak preknjižavanja na nosioce akcija u Centralnom registru hartija od vrednosti po osnovu okončanog postupka sukcesije kapitala bivše SFRJ u kapitalu Banke, sprovele su sve države bivše SFRJ osim Republike Hrvatske na koju se odnosi oznaka SFRJ u strukturi akcionara Banke na dan 31. decembar 2008 godine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

31. KAPITAL BANKE (nastavak)

a) Struktura kapitala Banke (nastavak)

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2008. godine je sledeća:

	2008.		U hiljadama dinara 2007.	
	Vrednost akcija	U %	Vrednost akcija	U %
Republika Srbija	329,210	21.14%	263,368	21.11%
Beobanka AD Beograd u stečaju	108,585	6.97%	86,870	6.96%
SFRJ	87,375	5.61%	92,708	7.43%
Hypo kastodi 4	81,790	5.25%	24,876	1.99%
ACH D.D. Ljubljana	77,396	4.97%	146,521	11.74%
F.R.S.Z.N	60,863	3.91%	48,692	3.90%
GP Hidrotehnika - Hidroenergetika, Beograd	59,863	3.84%	47,894	3.84%
Min. Fin. i trezora - BIH	58,883	3.78%	47,106	3.78%
JP Jugoimport SDP, Beograd	56,328	3.62%	45,066	3.61%
Medaljon DD, Maribor	35,481	2.28%	28,391	2.28%
Ostali	601,414	38.63%	441,148	35.35%
Stanje na dan 31. decembra	1,557,188	100.00%	1,247,764	100.00%

Zarada po akciji u 2008. godini iznosila je 8,848 dinara, a u 2007. godini 4,401 dinar .

Rezerve Banke na dan 31. decembra 2008. godine iznose 1,514,126 hiljada dinara (na dan 31. decembra 2007. godine 1,153,025 hiljada dinara).

Revalorizacione rezerve, koje na dan 31. decembra 2008. godine iznose 198,579 hiljada dinara (31. decembar 2007. godine: 234,308 hiljada dinara), formirane su kao rezultat evidentiranja pozitivnih efekata procene osnovnih sredstava i svođenja vrednosti ulaganja u hartije od vrednosti raspoloživih za prodaju na tržišnu vrednost. Smanjenje od 35,729 hiljada dinara je na računu revalorizacionih rezervi od promene vrednosti hartija od vrednosti i rezultat je svođenja na tržišnu vrednost hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju.

Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju iznose 62,702 hiljada dinara, umanjeni za pripadajuće odložene poreze.

Na dan 31. decembra 2008. godine, iznos posebne rezerve iz dobiti za procenjene gubitke, nakon umanjenja za ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, obračunat u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke (Napomena 3.7.), iznosi 781,201 hiljada dinara (na dan 31. decembra 2007. godine 384,371 hiljada dinara). Razlika od 396,830 hiljada dinara formirana je na teret neraspoređenog dobitka tekuće godine.

Upravni Odbor Banke je doneo Odluku 25. jula 2008.godine o sticanju do 800 sopstvenih akcija po ceni od RSD 72.000,00 u cilju sprečavanja poremećaja na tržištu hartija od vrednosti i veće neposredne štete po Banku. Do 31. decembra 2008. godine Banka je otkupila 712 sopstvenih akcija (7,191 hiljadu dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

32. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama dinara	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Poslovi u ime i za račun trećih lica (a)	887,017	727,203
Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze (b)	2,310,572	1,708,613
Druge vanbilansne pozicije (c)	6,097,334	5,497,520
Stanje na dan 31. decembra	<u>9,294,923</u>	<u>7,933,336</u>

a) Poslovi u ime i za račun trećih lica

	U hiljadama dinara	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
Plasmani po poslovima u ime i za račun preduzeća u stranoj valuti	800,638	636,197
Ostali komisioni poslovi u dinarima	86,379	91,006
Stanje na dan 31. decembra	<u>887,017</u>	<u>727,203</u>

b) Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze

	U hiljadama dinara	
	<u>2008.</u>	<u>2007.</u>
<i>Plative garancije</i>		
- u dinarima	307,663	297,801
- u stranoj valuti	40,826	19,190
<i>Činidbene garancije</i>		
- u dinarima	1,032,716	551,837
- u stranoj valuti	790,207	693,853
Avali i akcepti menica		
- u dinarima	17,943	35,242
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	121,217	110,690
Stanje na dan 31. decembra	<u>2,310,572</u>	<u>1,708,613</u>

Banka vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po rizičnoj vanbilansnoj aktivni shodno računovodstvenoj politici obelodanjennoj u Napomeni 3.4.2. i 31. Na dan 31. decembra 2008. godine formirana rezerva za potencijalne gubitke po vanbilansnoj aktivni iznosi 353,635 hiljada dinara (2007: 161,341 hiljadu dinara).

Najznačajaniji deo rizične vanbilansne aktive odnosi se na odobrene činidbene garancije. Na dan 31. decembra 2008. godine od ukupno izdatih činidbenih garancija, na garancije odobrene preduzeću GP Hidrotehnika a.d., Beograd u iznosu od 655,463 hiljade danara.

U okviru preuzetih neopozivih obaveza, na neiskorišćene odobrene kredite pravnim licima odnosi se iznos od 32,606 hiljada dinara, na neiskorišćene odobrene minuse po tekućim računima građana iznos od 17,296 hiljada dinara, na neiskorišćene overdraft kredite 19,294 hiljade dinara i na neiskorišćene kreditne limite po kreditnim karticama iznos od 51,071 hiljadu dinara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

32. VANBILANSNA EVIDENCIJA (nastavak)

v) Druge vanbilansne pozicije

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Obveznice Republike Irak	1,852,901	1,596,632
Evidencija repo kupljenih hartija od vrednosti	2,110,000	1,465,000
Promisori note Sidi el Barak	215,090	570,212
Ostala nerizična vanbilansna evidencija	1,919,343	1,865,676
Stanje na dan 31. decembra	6,097,334	5,497,520

Potraživanja po osnovu obveznica Republike Irak u iznosu od 1,852,901 hiljadu dinara (29,457,889,86 USD) se odnose na potraživanja civilnog sektora i koja su uneta u vanbilansnu evidenciju nakon usaglašavanja sa Republikom Irak. Banka je kao administrator u ovom poslu usaglasila potraživanja i regulisala način njihove naplate, pod uslovima postignutog sporazuma za komercijalne aranžmane sa vladama kreditora, prihvatanjem da se navedena potraživanja zamene obveznicama Republike Irak (Napomena 24b).

Radovi na izgradnji brane Sidi el Barrak koji su finansirani iz sredstava dugoročnog deviznog kredita odobrenog Ministrastvu za međunarodnu saradnju i inostrana ulaganja Republike Tunis, okončani su 2002. godine. Ukupna vrednost izvršenih radova iznosi 39,639,478.82 USD. Banka i G.P. Hidrotehnika-Hidroenergetika, Beograd, su finansirale ugovorenu cenu radova izgradnje brane u odnosu: 19.71% (7,812,388.42 USD) prema 80.29% (31,827,090.40 USD). Banka je obezbeđena promisori notama Ministarstva finansije Republike Tunis u iznosu 215,090 hiljada dinara, odnosno 3,419,547.37 USD, (31. decembra 2007. godine – 570,212 hiljada dinara odnosno 10,613,195.19 USD).

33. SUDSKI SPOROVI

Protiv Banke se vodi jedan sudski spor. Banka je tužena od strane GP Hidrogradnja Sarajevo za predaju novih obveznica Republike Irak u iznosu od 26,703,276.09 USD. Banka je kao administrator bila angažovana na usaglašavanju potraživanja civilnog sektora od Republike Irak po kom osnovu je GP Hidrogradnja Sarajevo pripao napred navedeni iznos obveznica. Za predaju novih obveznica Republike Irak pored GP Hidrogradnje Sarajevo Banci se sa istim zahtevom obratila i GP Hidrogradnja Pale sa tvrdnjom da je i ona pravni sledbenik GP Hidrogradnja Sarajevo. Kako Banka nije imala mandat da arbitrira ko je stvarni pravni sledbenik, a dve zainteresovane strane iz Republike Bosne i Hercegovine nisu mogle da se dogovore, Banka je odbila da izvrši predaju obveznica Republike Irak bilo kojoj od dve zainteresovane strane, dok nadležni sudovi ne donesu konačnu pravosnažnu presudu.

Napominjemo da se nove obveznice Republike Irak nalaze na vlasničkom računu Banke, te da će nakon prethodno rešenog pitanja pravnog sledbeništva Banka biti u mogućnosti da promptno izvrši prenos istih, tako da je na taj način rukovodstvo Banke procenilo da nije potrebno izvršiti nikakva rezervisanja po ovom sudskom sporu.

Banka vodi sudske sporove protiv trećih lica, samo radi naplate svojih potraživanja. Za sva utužena potraživanja protiv pravnih i fizičkih lica Banka je u potpunosti izvršila ispravku vrednosti na teret rezultata tekuće i prethodnih godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA

U svom redovnom poslovanju Banka ostvaruje poslovne transakcije sa svojim akcionarima, zavisnim preduzećima i drugim povezanim stranama. Transakcije sa povezanim licima se obavljaju po tržišnim uslovima.

a) Stanja potraživanja i obaveza na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine proistekla iz transakcija sa akcionarima i drugim povezanim licima sa Bankom prikazana su u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Plasmani:		
Kreditni odobreni akcionarima, bruto	455,652	48,896
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(1,993)	(3,010)
Kreditni odobreni zavisnim preduzećima	25,121	-
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(11,985)	-
	<u>466,795</u>	<u>45,886</u>
Kreditni odobreni rukovodstvu Banke, bruto	69,893	40,538
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(341)	(814)
	<u>69,552</u>	<u>39,724</u>
Kreditni odobreni zaposlenima, bruto	167,217	124,483
<i>Minus: Ispravka vrednosti</i>	(818)	(2,797)
	<u>166,399</u>	<u>121,686</u>
Plasmani, neto	<u><u>702,746</u></u>	<u><u>207,296</u></u>
Depoziti i ostale obaveze:		
Depoziti akcionara	450,418	197,271
Depoziti zavisnih preduzeća	31,103	4,885
Obaveze za naknade prema zavisnim preduzećima	281	41
	<u>481,802</u>	<u>202,197</u>
Izdate garancije i preuzete neopozive obaveze:		
Akcionari	1,182,714	687,787
Zaposleni	16,773	22,046
	<u>1,199,487</u>	<u>709,833</u>

b) Prihodi od kamata, naknada i provizija ostvareni iz transakcija sa povezanim pravnim licima u 2008. godini su iznosili 80,707 hiljada dinara (2007. godina: 26,728 hiljada dinara), dok su rashodi od kamata, naknada provizija iznosili 10,955 hiljada dinara (2007. godina: 5,006 hiljada dinara).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

34. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

- c) Zarade i ostala primanja Izvršnog i Upravnog odbora Banke, u toku 2008. i 2007. godine, prikazana su u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Bruto zarade i naknade zarada	56,922	42,103
Učešće u dobitku	-	23,689
Jubilarnе nagrade	-	256
Ostala lična primanja	214	292
Naknade članovima Upravnog odbora	24,565	19,740
	81,701	86,080

35. KREDITNI RIZIK

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Tabela u nastavku predstavlja najgori scenario izloženosti kreditnom riziku na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine bez uzimanja u obzir sredstava obezbeđenja i zaštite od kreditnog rizika. Izloženosti kreditnom riziku iskazane su po knjigovodstvenoj vrednosti na dan izveštavanja. Na dan 31. decembra 2008. godine 56% maksimalne izloženosti kreditnom riziku odnosi se na kredite i depozite (2007: 82%), 31% se odnosi na činidbene garancije (2007: 12%), 6% na plative garancije (2007: 3%).

	2008.		U hiljadama dinara 2007.	
	Bruto maksimalna izloženost	Neto maksimalna izloženost	Bruto maksimalna izloženost	Neto maksimalna izloženost
Kreditna izloženost vezana za bilansne stavke				
Krediti i depoziti	3,217,906	2,814,269	8,745,417	1,931,655
Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća	20,488	20,488	7,525	7,375
Učešća banke u kapitalu drugih pravnih lica	92,915	71,747	45,943	44,801
Kamate i naknade	30,068	21,532	22,670	18,984
Ostala bilansna aktiva	68,417	9,249	84,862	25,361
	3,429,794	2,937,285	8,906,417	2,028,176
Kreditna izloženost vezana za vanbilansne stavke				
Plative garancije	348,489	348,489	316,991	316,991
Činidbene garancije	1,822,923	1,822,923	1,245,690	1,245,690
Avali i akcepti menica	17,943	-	35,242	9,078
Neiskorišćene preuzete obaveze	121,217	121,217	110,690	110,690
	2,310,572	2,292,629	1,708,612	1,682,448
Ukupno	5,740,366	5,229,914	10,615,030	3,710,625

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

35. KREDITNI RIZIK (nastavak)

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku (nastavak)

Rukovodstvo je uvereno u sposobnost da se nastavi kontinuirana kontrola kreditnog izlaganja i održi minimalna izloženost kreditnom riziku na osnovu sladećeg:

- 87% portfolija čine nedospela i neobezvređena potraživanja, a od čega 94% pripadaju visokom i standardnom stepenu kvaliteta prema internim klasifikacijama Banke;
- Od ukupne maksimalne izloženosti kreditnom riziku pojedinačno obezvređeno je 12% izloženosti (2007: 65%);
- Od ukupne maksimalne kreditne izloženosti 1% je dospelo a nije obezvređeno od čega 83% je u docnji do 30 dana;
- Poboljšanje kreditnog kvaliteta izlaganja Banke rezultiralo je u nižim ispravkama vrednosti i rezervisanjima koji beleže pad u odnosu na 2007. godinu za 92%;
- Rizične kreditne izloženosti redovno se pokrivaju adekvatnim sredstvima obezbeđenja u skladu sa preuzetim rizikom Banke.

b) Krediti i plasmani

Tabela u nastavku prikazuje strukturu kredita i plasmana Banke na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine prema kvalitetu plasmana. Tabela obuhvata bilansne i vanbilansne izloženosti Banke.

	U hiljadama dinara					
	Nedospeli i neobezvređeni	Dospeli ali neobezvređeni	Pojedinačno obezvređeni	Ukupno bruto	Ispravka vrednosti / rezervisanje	Ukupno neto
Kredit i plasmani bankama	854,999	42	133,009	988,050	134,009	854,041
Kredit i plasmani komitentima						
<i>Kredit i plasmani stanovništvu:</i>						
- minusna salda	6,758	309	1,167	8,234	1,203	7,031
- kreditne kartice	40,331	4,090	805	45,226	1,026	44,200
- hipotekarni krediti	155,085	136	405	155,626	1,001	154,625
- ostali plasmani	172,746	766	31,667	205,179	14,244	190,935
<i>Kredit i plasmani preduzećima:</i>						
- velika preduzeća	461,652	32,499	168,430	662,581	156,257	506,324
- mala i srednja preduzeća	917,217	24,278	171,245	1,112,740	71,357	1,041,383
<i>Ostalo:</i>	3,544	442	66,352	70,338	33,077	37,261
	1,757,333	62,520	440,071	2,259,924	278,165	1,981,759
Dužničke hartije od vrednosti	20,488	-	-	20,488	-	20,488
Udeli i učešća	71,747	-	21,168	92,915	21,168	71,747
Ostali plasmani	8,936	-	59,481	68,417	59,168	9,249
Vanbilansne stavke	2,291,677	-	17,943	2,309,620	17,943	2,291,677
Ukupno na dan 31. decembra 2008. godine	<u>5,005,180</u>	<u>62,562</u>	<u>671,672</u>	<u>5,739,414</u>	<u>510,453</u>	<u>5,228,961</u>
Ukupno na dan 31. decembra 2007. godine	<u>3,604,435</u>	<u>11,069</u>	<u>6,999,527</u>	<u>10,615,030</u>	<u>6,904,405</u>	<u>3,710,625</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

35. KREDITNI RIZIK (nastavak)

b) Krediti i plasmani (nastavak)

Ukupna ispravka vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke na dan 31. decembra 2008. godine iznose 510,453 hiljade dinara (2007: 6,904,406 hiljada dinara). Od tog iznosa 500,095 hiljada dinara se odnosi na pojedinačno obezvređene kredite i plasmane (2007: 6,849,317 hiljada dinara), a 10,358 hiljada dinara (2007: 55,089 hiljada dinara) na kolektivno obezvređene. Pad bruto vrednosti kredita i plasmana od 46% posledica je otpisa dela ranije potpuno ispravljenih potraživanja od Republike Irak u iznosu od 5,290,657 hiljada dinara.

c) Nedospeli i neobezvređeni krediti i plasmani

Kreditni kvalitet kredita i plasmana koji su nedospeli ili pojedinačno neobezvređeni dat je u sledećoj tabeli. Kvalitet se utvrđuje na osnovu internih skala klasifikacije.

	Visok stepen kvaliteta	Standardni stepen kvaliteta	Kontrolna lista	Visok stepen rizika	Ukupan bruto	U hiljadama dinara	
						Kolektivna ispravka vrednosti / rezervisanje	Ukupno neto
Kreditni i plasmani bankama	637,927	217,072	-	-	854,999	1,000	853,999
Kreditni i plasmani komitentima							
<i>Kreditni i plasmani stanovništvu:</i>							
- minusna salda	6,758	-	-	-	6,758	31	6,727
- kreditne kartice	39,813	314	204	-	40,331	195	40,136
- hipotekarni krediti	155,085	-	-	-	155,085	830	154,255
- ostali plasmani	150,687	10,755	11,304	-	172,746	1,544	171,202
<i>Kreditni i plasmani preduzećima:</i>							
- velika preduzeća	-	461,652	-	-	461,652	2,000	459,652
- mala i srednja preduzeća	229,722	560,522	126,973	-	917,217	4,424	912,793
<i>Ostalo:</i>	3,544	-	-	-	3,544	-	3,544
	585,609	1,033,243	138,481	-	1,757,333	9,024	1,748,309
Dužničke hartije od vrednosti	-	3,642	16,846	-	20,488	-	20,488
Udeli i učešća	-	71,747	-	-	71,747	-	71,747
Ostali plasmani	8,616	70	250	-	8,936	1	8,935
Vanbilansne stavke	803,626	1,337,941	147,701	2,409	2,291,677	-	2,291,677
Ukupno na dan 31. decembra 2008. godine	2,035,778	2,663,715	303,278	2,409	5,005,180	10,025	4,995,155
Ukupno na dan 31. decembra 2007. godine	952,331	2,404,096	229,539	18,469	3,604,435	53,626	3,550,809

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

35. KREDITNI RIZIK (nastavak)

d) Dospeli ali neobezvređeni krediti i plasmani

Sledeća tabela prikazuje ročnu strukturu dospelih kredita i plasmana koji nisu pojedinačno obezvređeni. Krediti i plasmani koji su dospeli a od datuma prvobitnog dospeća nije proteklo više od 90 dana ne obezvređuju se na pojedinačnoj osnovu osim ukoliko ne postoji informacija da je došlo do porasta rizika koji ukazuje na potrebu obezvređenja.

	U hiljadama dinara						
	do 30 dana	31-60 dana	61-90 dana	Ukupan bruto	Kolektivna ispravka vrednosti / rezervisanje	Ukupno neto	Fer vrednost kolaterala
Kredit i plasmani bankama	42	-	-	42	-	42	-
Kredit i plasmani komitentima							
<i>Kredit i plasmani stanovništvu:</i>							
- minusna salda	305	4	-	309	5	304	-
- kreditne kartice	3,736	354	-	4,090	26	4,064	39
- hipotekarni krediti	136	-	-	136	3	133	38
- ostali plasmani	711	55	-	766	11	755	13
<i>Kredit i plasmani preduzećima:</i>							
- velika preduzeća	32,499	-	-	32,499	159	32,340	607
- mala i srednja preduzeća	14,278	10,000	-	24,278	130	24,148	16,344
<i>Ostalo:</i>	442	-	-	442	-	442	-
	52,107	10,413	-	62,520	334	62,186	17,041
Dužničke hartije od vrednosti	-	-	-	-	-	-	-
Udeli i učešća	-	-	-	-	-	-	-
Ostali plasmani	-	-	-	-	-	-	-
Vanbilansne stavke	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno na 31.12.2008.	52,149	10,413	-	62,562	334	62,228	17,041
Ukupno na 31.12.2007.	6,198	4,871	-	11,069	1,463	9,606	1,007

Najveći deo bruto kredita i plasmana (83%) koji su dospeli, ali nisu pojedinačno obezvređeni na dan 31. decembra 2008. godine (2007: 56%) se odnosi na kredite i plasmane koji su u doznji do 30 dana. Nakon prvobitnog priznavanja kredita i plasmana, fer vrednost sredstava obezvređenja se zasniva na metodama koji se koriste za vrednovanje plasmana, a uz praćenje tržišnih cena imovine založene kao sredstvo obezbeđenja. Dospeli ali neobezvređeni krediti i plasmani na dan 31. decembra 2008. godine dodatno su obezbeđeni kolateralima u iznosu od 17,041 hiljada dinara (2007: 1,007 hiljada dinara) od čega se na finansijska sredstva odnosi 10,335 hiljada dinara.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

35. KREDITNI RIZIK (nastavak)

e) Pojedinačno obezvređeni krediti i plasmani

Sljedeća tabela prikazuje bruto i neto vrednost pojedinačno obezvređenih kredita i plasmana nakon ispravki vrednosti i rezervisanja.

	U hiljadama dinara			
	Bruto	Ispravka vrednosti / rezervisanje	Neto	Fer vrednost kolateralala
Kreditni i plasmani bankama	133,009	133,009	-	-
Kreditni i plasmani komitentima				
<i>Kreditni i plasmani stanovništvu:</i>				
- minusna salda	1,167	1,167	-	-
- kreditne kartice	805	805	-	-
- hipotekarni krediti	405	168	237	6,528
- ostali plasmani	31,667	12,689	18,978	23,376
<i>Kreditni i plasmani preduzećima:</i>				
- velika preduzeća	168,430	154,098	14,332	-
- mala i srednja preduzeća	171,245	66,803	104,442	129,573
<i>Ostalo:</i>	66,352	33,077	33,275	-
	<u>440,071</u>	<u>268,807</u>	<u>171,264</u>	<u>159,477</u>
Dužničke hartije od vrednosti	-	-	-	-
Udeli i učešća	21,168	21,168	-	-
Ostali plasmani	59,481	59,168	313	-
Vanbilansne stavke	17,943	17,943	-	-
Ukupno na dan 31.12.2008.	<u>671,672</u>	<u>500,095</u>	<u>171,577</u>	<u>159,477</u>
Ukupno na dan 31.12.2007.	<u>6,999,527</u>	<u>6,849,317</u>	<u>150,210</u>	<u>110,221</u>

Kreditni i plasmani koji su pojedinačno obezvređeni dan 1. decembra 2008. godine delimično su pokriveni kolateralima i drugim sredstvima zaštite od rizika u iznosu od 159,477 hiljada dinara (2007: 110,221 hiljada dinara). Najveći deo kolateralala se odnosi na nekretnine pod hipotekom (79%).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

35. KREDITNI RIZIK (nastavak)

f) Koncentracija izloženosti kreditnom riziku po sektorima

Sledeća tabela prikazuje izloženosti Banke kreditnom riziku po sektorima. Pregled je dat po knjigovodstvenim neto vrednostima.

	U hiljadama dinara							Ukupno
	Bankarski sektor	Sektor drugih preduzeća	Sektor preduzetnika	Javni sektor	Sektor stanovništva	Sektor stranih lica	Sektor drugih komitenata	
Kredit i plasmani bankama	854,041	-	-	-	-	-	-	854,041
Kredit i plasmani komitentima								
<i>Kredit i plasmani stanovništvu:</i>								
minusna salda	-	-	-	-	7,031	-	-	7,031
- kreditne kartice	-	-	-	-	44,200	-	-	44,200
- hipotekarni krediti	-	-	-	-	154,625	-	-	154,625
- ostali plasmani	-	-	8,375	-	182,560	-	-	190,935
<i>Kredit i plasmani preduzećima:</i>								
- velika preduzeća	-	506,324	-	-	-	-	-	506,324
- mala i srednja preduzeća	-	1,036,795	-	4,575	-	-	13	1,041,383
<i>Ostalo:</i>	16,827	-	-	442	-	19,992	-	37,261
	16,827	1,543,119	8,375	5,017	388,416	19,992	13	1,981,759
Dužničke hartije od vrednosti	-	20,488	-	-	-	-	-	20,488
Udeli i učešća	39,882	31,731	-	-	-	134	-	71,747
Ostala potraživanja	-	6,927	-	-	2,322	-	-	9,249
Vanbilansne stavke	1,807	2,216,358	1,290	2,205	69,588	-	429	2,291,677
Ukupno na 31.12.2008.	912,557	3,818,623	9,665	7,222	460,326	20,126	442	5,228,961
Ukupno na 31.12.2007.	578,956	2,707,918	8	9,325	362,842	51,576	-	3,710,625

Banka na dan 31. decembra 2008. godine ima 73% (2007: 73%) izloženosti kreditnom riziku licima u sektoru preduzeća.

g) Sredstva obezbeđenja po kreditima i plasmanima

Sledeća tabela prikazuje procenjenu fer vrednost sredstava obezbeđenja po kreditima i plasmanima Banke izloženih kreditnom riziku prema vrsti sredstva obezbeđenja. Procena fer vrednosti izvršena je u trenutku odobravanja izlaganja Banke i naknadno ukoliko rukovodstvo procenu da je došlo do obezvređenja plasmana ili sredstva obezbeđenja po plasmanu.

	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
Nedospeli i neobezvređeni		
- Nekretnine	2,048,816	2,501,092
- Finansijska sredstva	558,574	440,316
- Ostalo	114,898	611,745
Dospeli ali neobezvređeni		
- Nekretnine	-	1,002
- Finansijska sredstva	10,335	5
- Ostalo	6,706	-
Pojedinačno obezvređeni		
- Nekretnine	125,253	110,221
- Finansijska sredstva	3,703	-
- Ostalo	30,521	-
	2,898,806	3,664,381

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

36. RIZIK LIKVIDNOSTI

- a) Tabela u nastavku predstavlja analizu rokova dospeća sredstava i obaveza Banke na osnovu ugovorenih uslova plaćanja. Ugovoreni rokovi dospeća sredstava i obaveza određeni su na osnovu preostalog perioda na dan bilansa stanja u odnosu na ugovoreni rok dospeća. Prilivi i odlivi prikazani u tabeli nisu diskontovani.

Ročna struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2008. godine prikazana je kako sledi:

	U hiljadama dinara				
	Do 1 meseca	Od 1 do 3 meseca	Od 3 do 12 meseci	Preko 1 godine	Ukupno
AKTIVA					
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	410,323	-	-	-	410,323
Opozivi krediti i depoziti	2,788,233	-	-	-	2,788,233
Potraživanja po osnovu kamata, naknada, prodaje, promene fer vrednosti derivata i druga potraživanja	29,946	-	-	-	29,946
Dati krediti i depoziti	359,963	153,795	1,034,051	601,613	2,149,422
Hartije od vrednosti (bez sopstvenih akcija)	357,171	4,616	56,813	-	418,600
Udeli (učešća)	-	-	-	71,747	71,747
Ostali plasmani	639,009	-	-	10,494	649,503
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	4,528	4,528
Osnovna sredstva i investicione nekretnine	-	-	-	475,270	475,270
Ostala sredstva	24,469	-	-	-	24,469
Ukupna aktiva	4,609,114	158,411	1,090,864	1,163,652	7,022,041
OBAVEZE					
Transakcioni depoziti	692,368	-	-	-	692,368
Ostali depoziti	626,099	357,298	400,069	74,399	1,457,865
Primljeni krediti	272	-	-	-	272
Obaveze po osnovu kamata, naknada i promene vrednosti derivata	1,333	-	-	-	1,333
Rezervisanja	-	-	-	81,965	81,965
Obaveze za poreze	3,024	-	-	-	3,024
Obaveze iz dobitka	-	187,349	-	-	187,349
Odložene poreske obaveze	-	-	-	13,369	13,369
Ostale obaveze	15,704	-	-	419,854	435,558
Ukupna pasiva	1,338,800	544,647	400,069	589,587	2,873,103
Ročna neusklađenost					
Na dan 31. decembra 2008.	3,962,682	(386,236)	(1,573)	574,065	4,148,938
Na dan 31. decembra 2007.	1,640,899	201,401	456,444	685,876	2,984,620

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

36. RIZIK LIKVIDNOSTI (nastavak)

c) Ročnost vanbilansnih stavki

Tabela u nastavku prikazuje ročnu strukturu vanbilansnih stavki po osnovu kojih Banka potencijalno može doći u situaciju da vrši plaćanje. Ročna struktura je data prema ugovorenom datumu isteka važnosti preuzete potencijalne obaveze Banke.

	Garancije	Preuzete neopozive obaveze	Avali i akcepti menica	Ukupan bruto	U hiljadama dinara	
					Ispravka vrednosti / rezervisanje	Ukupno neto
31.12.2008.						
Do 1 godine	1,291,452	121,217	10,253	1,422,922	10,253	1,412,669
Od 1 do 5 godina	879,960	-	7,690	887,650	7,690	879,960
	<u>2,171,412</u>	<u>121,217</u>	<u>17,943</u>	<u>2,310,572</u>	<u>17,943</u>	<u>2,292,629</u>
31.12.2007.						
Do 1 godine	778,027	110,690	18,593	907,310	9,514	897,796
Od 1 do 5 godina	784,655	-	16,649	801,304	16,650	784,654
	<u>1,562,682</u>	<u>110,690</u>	<u>35,242</u>	<u>1,708,614</u>	<u>26,164</u>	<u>1,682,450</u>

d) Vrednost pokazatelja likvidnosti utvrđenog prema regulativi NBS na dan 31. decembra 2008. godine i relevantne vrednosti u toku 2008. i 2007. godine date su u sledećoj tabeli:

Pokazatelj likvidnosti	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
31. decembra	6.28	6.66
Prosek za godinu	8.66	9.10
Najniži iznos	4.96	4.86
Najviši iznos	18.17	12.97

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

37. RIZIK OD PROMENA KAMATNIH STOPA

Izloženost Banke riziku od promene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2008. godine prikazana je u sledećim tabelama:

a) Analiza dispariteta kamatno osetljive aktive i obaveza

	U hiljadama dinara					
	Do 1 meseca	Od 1 do 6 meseci	Od 6 do 12 meseci	Preko 1 godine	Nekamato- nosno	Ukupno
AKTIVA						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	410,323	-	-	-		410,323
Opozivi krediti i depoziti	240,000	-	-	-	2,548,233	2,788,233
Potraživanja po osnovu kamata, naknada, prodaje, promene fer vrednosti derivata i druga potraživanja	-	-	-	-	29,946	29,946
Dati krediti i depoziti	358,914	502,529	737,742	546,693	3,544	2,149,422
Hartije od vrednosti (bez sopstvenih akcija)	14,205	61,429	-	-	342,966	418,600
Udeli (učesća)	-	-	-	-	71,747	71,747
Ostali plasmani	637,927	-	-	-	11,576	649,503
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	4,528	4,528
Osnovna sredstva i investicione nekretnine	-	-	-	-	475,270	475,270
Ostala sredstva	-	-	-	-	24,469	24,469
Ukupna aktiva	1,661,369	563,958	737,742	546,693	3,512,279	7,022,041
OBAVEZE						
Transakcioni depoziti	335,706	-	-	-	356,662	692,368
Ostali depoziti	525,360	436,895	213,381	4,172	278,057	1,457,865
Primljeni krediti	272	-	-	-	-	272
Obaveze po osnovu kamata, naknada i promene vrednosti derivata	-	-	-	-	1,333	1,333
Rezervisanja	-	-	-	-	81,965	81,965
Obaveze za poreze	-	-	-	-	3,024	3,024
Obaveze iz dobitka	-	-	-	-	187,349	187,349
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	13,369	13,369
Ostale obaveze	-	-	-	-	435,558	435,558
Ukupno obaveze	861,338	436,895	213,381	4,172	1,357,317	2,873,103
Neto izloženost riziku od promene kamatnih stopa						
– Na dan 31. decembra 2008.	389,708	127,063	524,361	542,521	2,565,285	4,148,938
– Na dan 31. decembra 2007.	316,316	16,497	225,715	393,972	2,032,120	2,984,620

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

37. RIZIK OD PROMENA KAMATNIH STOPA (nastavak)

b) Analiza osetljivosti prihoda od kamata Banke na promene kamatnih stopa

U hiljadama dinara

	Promena u nivou kamatnih stopa							
	50bp				-50bp			
	RSD	EUR	USD	Ukupno	RSD	EUR	USD	Ukupno
Efekat na kamatno osetljivu aktivu	2,319	630	49	2,998	(2,319)	(630)	(49)	(2,998)
Efekat na kamatno osetljivu obavezu	(211)	(1,052)	(31)	(1,294)	211	1,052	31	1,294
Neto efekat promene kamatnih stopa:								
31.decembar 2008. godine	2,108	(422)	18	1,704	(2,108)	422	(18)	(1,704)
31.decembar 2007. godine	462	1,456	2,618	4,536	(462)	(1,456)	(2,618)	(4,536)

Banka vrši analizu izloženosti riziku od promene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi, uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i plasmane, pre svega kredite i depozite budući da oni predstavljaju najznačajnije kamatonosne pozicije.

U slučaju da je kamatna stopa na obaveze po depozitima u stranoj valuti na dan 31. decembra 2008. godine bila veća za 0.5% na godišnjem nivou, uz ostale nepromenjene varijable, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi manja za 1,083 hiljade dinara, kao rezultat većih rashoda kamata. Da je kamata na obaveze po depozitima u dinarima na dan 31. decembra 2008. godine bila veća za 0.5% na godišnjem nivou, uz ostale nepromenjene varijable, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi manja za 211 hiljada, kao rezultat većeg rashoda kamata.

U slučaju da je kamatna stopa na kredite u stranoj valuti na dan 31. decembra 2008. godine bila manja za 0.5% na godišnjem nivou, uz ostale nepromenjene varijable, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi manja za 679 hiljada dinara, kao rezultat manjih prihoda kamata. U slučaju da je kamatna stopa na kredite u dinarima na dan 31. decembra 2008. godine bila manja za 0.5% na godišnjem nivou, uz ostale nepromenjene varijable, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi manja za 2,319 hiljada dinara, kao rezultat manjeg prihoda kamata.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

38. RIZIK OD PROMENE KURSEVA STRANIH VALUTA

a) Analiza sredstava i obaveza po valutama sa stanjem na dan 31. decembar 2008. godine prikazana je u sledećoj tabeli:

	EUR	USD	CHF	Ostale valute	Ukupno	U hiljadama dinara	
						Dinarski podbilans	Ukupno
AKTIVA							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	59,584	79,576	5,723	168	145,051	265,272	410,323
Opozivi krediti i depoziti	92,283	345,950	-	-	438,233	2,350,000	2,788,233
Potraživanja po osnovu kamata, naknada, prodaje, promene fer vrednosti derivata i druga potraživanja	6,908	8,541	-	-	15,449	14,497	29,946
Dati krediti i depoziti	638,404	29379	-	-	667,783	1,481,639	2,149,422
Hartije od vrednosti (bez sopstvenih akcija)	103,837	138,380	-	-	242,217	176,383	418,600
Udeli (učešća)	134	-	-	-	134	71,613	71,747
Ostali plasmani	616926	-	-	-	616,926	32,577	649,503
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	-	-	4,528	4,528
Osnovna sredstva i investicione nekretnine	-	-	-	-	-	475,270	475,270
Ostala sredstva	1656	-	-	-	1,656	22,813	24,469
Ukupna aktiva	1,519,732	601,826	5,723	168	2,127,449	4,894,592	7,022,041
OBAVEZE							
Transakcioni depoziti	313,220	99,302	1,057	19	413,598	278,770	692,368
Ostali depoziti	1,018,586	177,073	2,707	1	1,198,367	259,498	1,457,865
Primljeni krediti	-	-	-	-	-	272	272
Obaveze po osnovu kamata, naknada i promene vrednosti derivata	113	-	-	-	113	1,220	1,333
Rezervisanja	-	-	-	-	-	81,965	81,965
Obaveze za poreze	-	-	-	-	-	3,024	3,024
Obaveze iz dobitka	-	-	-	-	-	187,349	187,349
Odložene poreske obaveze	-	-	-	-	-	13,369	13,369
Ostale obaveze	916	392,456	-	-	393,372	42,186	435,558
Ukupno obaveze	1,332,835	668,831	3,764	20	2,005,450	867,653	2,873,103
Vanbilansne pozicije po kojima će Banka morati da izvrši plaćanje a postoji verovatnoća da sredstva neće moći da nadoknadi							
	17,943	-	-	-	17,943	-	17,943
Neto pozicija izložena promeni kursa							
- Na dan 31. decembra 2008.	168,954	(67,005)	1,959	148	104,056	4,026,938	4,130,995
- Na dan 31. decembra 2007.	113,487	179,677	3,228	1,837	298,229	2,686,391	2,984,620

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

38. RIZIK OD PROMENE KURSEVA STRANIH VALUTA (nastavak)

b) Analiza osetljivosti prihoda Banke na promene deviznih kurseva:

	U hiljadama dinara		
	Promena u kursu		
	Ukupno	10%	-10%
AKTIVA			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	145,051	14,505	(14,505)
Opozivi krediti i depoziti	438,233	43,823	(43,823)
Potraživanja po osnovu kamata, naknada, prodaje, promene fer vrednosti derivata i druga potraživanja	15,449	1,545	(1,545)
Dati krediti i depoziti	667,783	66,778	(66,778)
Hartije od vrednosti (bez sopstvenih akcija)	242,217	24,222	(24,222)
Udeli (učesća)	134	13	(13)
Ostali plasmani	616,926	61,693	(61,693)
Ostala sredstva	1,656	166	(166)
Ukupna aktiva	2,127,449	212,745	(212,745)
OBAVEZE			
Transakcioni depoziti	413,597	(41,360)	41,360
Ostali depoziti	1,198,367	(119,837)	119,837
Obaveze po osnovu kamata, naknada i promene vrednosti derivata	113	(11)	11
Ostale obaveze	393,372	(39,337)	39,337
Ukupne obaveze	2,005,449	(200,545)	200,545
Vanbilansne pozicije po kojima će Banka morati da izvrši plaćanje a postoji verovatnoća da sredstva neće moći da nadoknadi		(1,794)	1,794
Neto izloženost deviznom riziku:			
31. decembar 2008. godine		10,406	(10,406)
31. decembar 2007. godine		28,923	(28,923)

U slučaju da je na dan 31. decembra 2008. godine domaća valuta (RSD) zabeležila porast/pad za 10% u odnosu na EUR, a sve ostale varijable ostale nepromenjene, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi veća/manja za 16,896 hiljada dinara, najvećim delom zbog kursnih razlika nastalih po osnovu preračuna potraživanja/obaveza banke. U slučaju da je na dan 31. decembra 2008. godine domaća valuta (RSD) zabeležila porast/pad za 10% u odnosu na USD, a sve ostale varijable ostale nepromenjene, dobit za 2008. godinu nakon oporezivanja bila bi manja/veća za 6,701 hiljada dinara, najvećim delom zbog kursnih razlika nastalih po osnovu preračuna potraživanja/obaveza banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

38. RIZIK OD PROMENE KURSEVA STRANIH VALUTA (nastavak)

U odnosu na 2007. godinu, dobit u 2008. godini je bila manje pod uticajem promena kursa stranih valuta, prvenstveno usled pada potraživanja po kreditima iskazanim u EUR i indeksiranim deviznom klauzulom, i porasta obaveza u stranim valutama i indeksiranih deviznom klauzulom i ista je neposredno uticala na iznos kapitala na dan 31. decembra 2008. godine.

c) VaR analiza strukturnog deviznog rizika (desetodnevni VaR) sa stanjem na dan 31. decembra 2008. godine prikazana je u sledećoj tabeli:

2008.	VaR na dan	Prosečan VaR	U hiljadama dinara	
			Minimalni VaR	Maksimalni VaR
Valutni VaR	14,173	22,026	9,553	120,228

2007.	VaR na dan	Prosečan VaR	U hiljadama dinara	
			Minimalni VaR	Maksimalni VaR
Valutni VaR	39,904	11,971	6,223	57,878

d.) Pokazatelj deviznog rizika

Pokazatelj deviznog rizika	U hiljadama dinara	
	2008.	2007.
31. decembra	11.20%	25.03%
Prosek za godinu	25.42%	22.65%
Najniži iznos	8.67%	17.01%
Najviši iznos	107.93%	28.12%

Pokazatelj deviznog rizika se u toku 2008. godine kretao u rasponu od 8.67% do 107.93%, pri čemu je maksimalno dozvoljeni nivo bio 30% u odnosu na kapital Banke do 30. juna 2008. godine. Sa usvojenom novom regulativom NBS maksimalni dozvoljeni nivo neusklađenosti smanjen je na nivo od 20% kapitala Banke. Naplatom potraživanja od Republike Irak 11. februara 2008. godine u iznosu od oko 29 miliona. USD, pokazatelj deviznog rizika Banke je sa cca. 25% povećan na cca. 108%. O razlozima ovog prekoračenja Banka je obavestila Sektor kontrole NBS i obavezala se da će u roku od 45 dana pokazatelj deviznog rizika svesti u propisane okvire, što je i učinjeno 27. marta 2008. godine kada je nivo deviznog rizika sveden na 28%.

39. CENOVNI RIZIK

VaR analiza portfolija plasmana izloženih cenovnom riziku (desetodnevni VaR) sa stanjem na dan 31. decembar 2008. godine prikazana je u sledećoj tabeli:

2008.	VaR na dan	Prosečan VaR	U hiljadama dinara	
			Minimalni VaR	Maksimalni VaR
Kamatni VaR	48,301	22,147	8,648	55,184
Cenovni VaR	9,446	19,713	5,637	63,778

2007.	VaR na dan	Prosečan VaR	U hiljadama dinara	
			Minimalni VaR	Maksimalni VaR
Kamatni VaR	35,683	719	67	45,694
Cenovni VaR	25,663	39,482	14,005	68,292

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2008. godine

40. UPRAVLJANJE KAPITALOM

Banka je dužna da obim i strukturu svog poslovanja i rizičnih plasmana uskladi sa pokazateljima poslovanja propisanim Zakonom o bankama i relevantnim odlukama Narodne banke Srbije donetim na osnovu navedenog Zakona.

Na dan 31. decembra 2008. godine, Banka je usaglasila sve pokazatelje poslovanja sa propisanim vrednostima.

a) Adekvatnost kapitala Banke

U sledećoj tabeli je prikazana struktura ukupnog kapital Banke na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine, kao i koeficijent adekvatnosti kapitala:

	U hiljadama dinara	
	31. decembar 2008.	31. decembar 2007.
Osnovni kapital	3,094,766	2,056,687
Dopunski kapital	198,479	198,479
Ukupni kapital	<u>3,293,425</u>	<u>2,255,166</u>
Aktiva ponderisana kreditnim rizikom	3,884,314	3,277,104
Izloženost deviznom riziku	280,510	-
Izloženost cenovnom riziku	381,433	-
Koeficijent adekvatnosti kapitala	71.56%	68.82%

b) Pokazatelji poslovanja

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Narodne banke Srbije. Na dan 31. decembra 2008. godine, svi pokazatelji obima poslovanja, odnosno obima i strukture rizičnih plasmana bili su usklađeni sa propisanim odnosima.

41. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH OBAVEZA I POTRAŽIVANJA

Banka je u skladu sa čl. 20 Zakona o računovodstvu i reviziji izvršila usaglašavanje obaveza i potraživanja sa svojim dužnicima i poveriocima na dan 31. decembra 2008. godine i o tome postoji verodostojna dokumentacija.

Na osnovu razmenjenih IOS obrazaca sa klijentima, nije bilo neusaglašanih stavki kredita i plasmana komitentima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

42. DEVIZNI KURS

Zvanični srednji devizni kursevi Narodne Banke Srbije utvrđeni na međubankarskom sastanku deviznog tržišta, korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2008. i 2007. godine u funkcionalnu valutu, za pojedine strane valute su:

	<u>2008.</u>	<u>U dinarima</u> <u>2007.</u>
EUR	88.6010	79.2362
USD	62.9000	53.7267
CHF	59.4040	47.8422

43. KLJUČNA PROSUĐIVANJA O EFEKTIMA SVETSKE FINANSIJSKE KRIZE

Tekuća svetska finansijska kriza počela je sredinom 2007. godine, pri čemu su se stvarni efekti na bankarski i realni sektor u svetu ispoljili tokom 2008. godine. Efekti krize odrazili su se na smanjenje ulaganja na tržištu kapitala, smanjenje likvidnosti bankarskog sektora, na povećanje međubankarskih kamatnih stopa i prouzrokovala su i veliko kolebanje na tržištu hartija od vrednosti. Neizvesnost na globalnim finansijskim tržištima dovela je, takođe, do bankrotstva banaka i/ili do visokog stepena finansijske ugroženosti i potrebe za pružanjem državne pomoći bankama u SAD, Zapadnoj Evropi, Rusiji i drugim delovima sveta.

Efekti krize u Srbiji su počeli da se osećaju u poslednjem kvartalu 2008. godine, i prvo su se odrazili na bankarski sektor kroz značajno povlačenje depozita stanovništva za oko 15%, što je dalje imalo uticaja na opštu krizu likvidnosti. Efekti krize u Srbiji odrazili su se kroz značajnu fluktuaciju kursa dinara u odnosu na strane valute, prvenstveno EUR, kao i na smanjenje privredne aktivnosti, što ima za posledicu smanjenje platežne sposobnosti stanovništva i privrede.

Narodna banka Srbije i Vlada Republike Srbije su setom donetih mera uticale na ublažavanje prvobitnih efekata krize, i značajno doprinele vraćanju poverenja u bankarski sektor, kao i uspostavljanju uslova za oživljavanje privredne aktivnosti kroz povoljnije kreditiranje.

Mere Narodne banke Srbije za očuvanje stabilnosti u uslovima finansijske krize sadržane su u sledećim dokumentima:

- Odluka o privremenim merama za očuvanje stabilnosti bankarskog sistema u Republici Srbiji;
- Odluka o privremenim merama za očuvanje finansijske stabilnosti u Republici Srbiji;
- Sporazum o saradnji radi očuvanja finansijske stabilnosti u Republici Srbiji; i
- Program monetarne politike Narodne banke Srbije u 2009. godini.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

43. KLJUČNA PROSUĐIVANJA O EFEKTIMA SVETSKE FINANSIJSKE KRIZE
(nastavak)

Cilj ovih mera je da se obezbedi:

- sigurnost poslovnih banaka da u slučaju teškoća u vezi likvidnosti mogu od Narodne banke Srbije dobiti kredit radi prevazilaženja privremenih teškoća u vezi sa likvidnošću,
- povećanje likvidnosti bankarskog sektora koja je drastično ugrožena smanjenim poverenjem u bankarski sektor i tržište novca, promenom regulative o obaveznoj rezervi na inostrane izvore i druga zaduživanja do sredine 2010. godine;
- prevazilaženje poteškoća pri otplati kredita komitenata banaka;
- mere za stimulisanje kreditne aktivnosti;
- ulaganja u finansijske institucije (poslovanje društava za osiguranje; kupovina finansijskih derivata u inostranstvu za zaštitu od kamatnog, valutnog i tržišnog riika; kupovina inostranih vlasničkih HoV pod propisanim uslovima); i
- povećanje osiguranog iznosa depozita sa EUR 3,000 na EUR 50,000.

Vlada Republike Srbije je usvojila "Program mera za ublažavanje negativnih efekata svetske ekonomske krize".

Ciljevi ovog Programa su:

- očuvanje konkurentnosti privrede Republike Srbije;
- očuvanje zaposlenosti; i
- stimulisanje domaće tražnje.

Za ostvarenje navedenih ciljeva predložene su sledeće mere:

- direktno subvencionisanje kamatene stope na kredite za likvidnost;
- sufinansiranje kredita za investicije uz garanciju Garancijskog fonda; i
- direktno subvencionisanje kamatne stope na potrošačke kredite za kupovinu određenih trajnih potrošnih dobara; i
- dobijanje kredita iz međunarodnih izvora.

Banka je u skladu sa regulatornim zahtevima i napred navedenim privremenim merama Narodne banke Srbije i internom politikom upravljanja kreditnim rizikom, donela set mera u cilju održavanja kvaliteta kreditnog portfolia. Mere posebno obuhvataju: opreznju politiku odobravanja kredita, analizu kreditne sposobnosti dužnika, pribavljanje odgovarajućih instrumeneta obezbeđenja naplate potraživanja, kao i adekvatno rezervisanje za kreditne rizike. Pored toga, Banka ima zadovoljavajući koeficijent adekvatnosti kapitala (71.56%) koji takođe utiče na amortizaciju tržišnih rizika. Banka je uspela da povрати deo depozitne baze, ali smatra da će upravljanje rizikom likvidnosti i obezbeđenje odgovarajućih izvora finansiranja biti ključno opredeljenje rukovodstva i organa upravljanja Bankom u narednom periodu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2008. godine

43. KLJUČNA PROSUĐIVANJA O EFEKTIMA SVETSKE FINANSIJSKE KRIZE
(nastavak)

Rukovodstvo Banke je u procesu pripreme plana poslovanja za 2009. godinu razmatralo ekonomske parametare i pretpostavke i izvršilo prilagođavanje i usklađivanje planiranih aktivnosti sa novonastalom situacijom izazvanom svetskom finansijskom krizom. Ova razmatranja obuhvatala su uticaj krize na sledeća područja:

- *Uticaj krize na postojeću i buduću likvidnost* sa stanovišta naplate potraživanja od klijenata čiju likvidnost i solventnost trenutno nije moguće u potpunosti proceniti;
- *Uticaj krize na izmirenje obaveza po dinarskim i posebno po deviznim kreditima od strane komitenata.* Prema privremenim merama Narodne banke Srbije data je mogućnost produženja rokova otplate dospelih dinarskih kredita određenim kategorijama dužnika i pod određenim uslovima. To može uticati na usklađenost tokova gotovine Banke.
- *Uticaj krize na vrednost nekretnina primljenih u zalog za odobravanje kredita.* Rukovodstvo za sada ne raspolaže podacima o značajnom generalnom padu vrednosti nekretnina u Republici Srbiji. Analizom kredita po osnovu kojih su nekretnine primljene u zalog utvrđeno je da bi samo ukoliko bi došlo do značajnog pada vrednosti nekretnina od preko 85%, vrednost hipoteka kojima su obezbeđena potraživanja Banke pala ispod nominalne vrednosti potraživanja po kreditima preračunatim po kursu EUR na dan 31 decembra 2008.godine.
- *Uticaj krize na fer vrednost sredsstva koje se kotiraju na aktivnom tržištu u Republici Srbiji* imao je za rezultat gubitke u IV kvartalu 2008. godine. S obzirom da je pad vrednosti HOV zaustavljen krajem 2008. godine, rukovodstvo Banke smatra da promene vrednosti HOV u 2009. godini neće imati značajan uticaj na poslovanje Banke.
- *Tržište nekretnina u Republici Srbiji,* prema raspoloživim informacijama, pokazuje znake stagnacije, ali još uvek nije došlo do značajnog pada vrednosti nekretnina. Vrednosti u finansijskim izveštajima su iskazane u visini nabvanih ili fer vrednosti iz prethodnih perioda uzimajući u obzir redovne korekcije vrednosti po osnovu obezvređenja koja nemaju direktne veze sa finansom krizom.

Rukovodstvo smatra da, u datim okolnostima, preduzima sve neophodne mere kako bi obezbedilo održiv rast i razvoj Banke. Iako nije u potpunosti moguće pouzdano proceniti efekte daljeg razvoja i razmera krize na ekonomsko okruženje u Srbiji, na osnovu svih izvršenih analiza Rukovodstvo Banke je konstatovalo da, bez obzira na razmere i dubinu krize, ista neće dovesti u pitanje nastavak poslovanja Banke.

44. DOGAĐAJI NASTALI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nije bilo bitnih događaja nakon datuma bilansiranja koji bi zahtevali obelodanjivanje ili korekciju u finansijskim izveštajima Banke.